

Załącznik nr 1
do Zarządzenia Nr 78/2017
Burmistrza Miasta Sejny
z dnia 11 lipca 2017 r.

Projekt

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt "Przemysłny Centrum na nowo. Program Rewitalizacji Miasta Sejny na lata 2017-2027" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Opracowanie powstało na zamówienie Gminy Miasto Sejny w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Sejny na lata 2017-2027

Projekt "Przemysłmy Centrum od Nowa. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Sejny 2017-2027-" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Zespół wykonujący opracowanie:

S&H Consulting (Lider Konsorcjum)

dr Maciej Huculak

Anna Stankiewicz

Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych

Katarzyna Łotowska

Agnieszka Olender

Ewa Jasińska

Barbara Szczerbińska

Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych „SocLab”

dr Katarzyna Sztop-Rutkowska

Agnieszka Maszkowska

Redakcja i skład: dr Maciej Huculak, Anna Stankiewicz

Rysunki: dr Maciej Huculak

Zespół koordynujący projekt w Urzędzie Miasta Sejny:

Marta Klucznik (Koordynator projektu)

Urszula Bagińska (planowanie przestrzenne)

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	7
2.1. WPROWADZENIE	7
2.2. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI	9
2.3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	14
2.3.1. Metodyka prac i struktura analiz.....	14
2.3.2. Sfera społeczna.....	15
2.3.3. Sfera gospodarcza	21
2.3.3. Sfera środowiskowa	23
2.3.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	26
2.3.6. Sfera techniczna	29
3. ANALIZA SWOT	32
4. POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	34
4.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SEJNY	34
4.2. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIASTO SEJNY NA LATA 2016 - 2025	35
4.3. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA SEJNY.....	35
5. WIZJA I CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	36
5.1. WIZJA PROGRAMU REWITALIZACJI	36
5.2. CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	38
6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	40
6.1. PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	40
6.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	62
7. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	66
7.1. KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU	66
7.2. KONCENTRACJA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	66
7.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	67
7.3.1. Komplementarność problemowa.....	67
7.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	70
7.3.3. Komplementarność międzyokresowa	71
7.3.4. Komplementarność źródeł finansowania	74
7.3.5. Komplementarność przestrzenna	75
8. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	76
9. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU.....	77
9.1. WPROWADZENIE	77
9.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	77
8.2.1. Operator rewitalizacji.....	77
8.2.2. Komitet Rewitalizacji	78
9.4. KOSZTY ZARZĄDZANIA GPR.....	79
9.5. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	80

10. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	81
11. MECHANIZMY WŁĄCZANIA INTERESARIUSZY	86
12. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	88
12.1 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	88
12.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	88
12.3. MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI	88
12.4. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	88
SPIS ILUSTRACJI:	89
SPIS TABEL:	89
SŁOWNICZEK:.....	90

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawowym aktem prawnym określającym ramy Gminnego Programu Rewitalizacji jest uchwalona w dniu 9 października 2015 r. ustawa o rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji to dokument, którego zadaniem jest zaprogramowanie całego procesu rewitalizacji. Autorzy ustawy rewitalizację definiują jako *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji* (art. 2 ust. 1).

Od momentu wejścia w życie ustawy rewitalizacja stała się zadaniem własnym gminy w zakresie *przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy*. Oznacza to, że jako podmiot wprost odpowiedzialny za prowadzenie procesów rewitalizacyjnych odpowiedzialna jest gmina.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Sejny na lata 2017-2027 został opracowany zgodnie z zapisami *Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. nr 1777)* Program ten sporządzony jest dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego zgodnie z zapisami ustawy i przyjętego uchwałą Rady Miasta Sejny. W przypadku podziału obszaru rewitalizacji na podobszary, gminny program rewitalizacji jest opracowywany z podziałem na podobszary.

Ustawa definiuje zawartość Gminnego Programu Rewitalizacji. Dokument taki musi zawierać w szczególności:

- Szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.
- Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.
- Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.
- Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1.
- Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
  - Listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, o ile dane te są możliwe do wskazania.
  - Charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt. 4.

- Mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt. 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.
- Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu.
- System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.
- Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150).
- Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3.
- Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.
- Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
  - Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
  - Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.
  - W przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.
- Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Struktura niniejszego dokumentu odpowiada wymogom odnośnie zawartości GPR zaprezentowanym w ustawie.

2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

2.1. Wprowadzenie

Ta część opracowania pełni z punktu widzenia programu rewitalizacji dwa zasadnicze cele:

1. Uchwycenie lokalnej specyfiki i przyczyn procesów degradacji na wyznaczonym w procesie analizy zróżnicowania wewnętrznego¹ obszarze zdegradowanym miasta Sejn. W przypadku identyfikacji znaczących różnic występujących na podobszarach uznanych za zdegradowane, umożliwi ona właściwe sprofilowanie planowanej w ramach programu rewitalizacji pomocy. To zaś pozwoli na jak najbardziej efektywne wdrożenie wsparcia tych obszarów w ramach działań rewitalizacyjnych.
2. Identyfikacja lokalnych potencjałów występujących na terenie podobszarów.

Cele te znajdują swoje odzwierciedlenie w strukturze tej części opracowania oraz zastosowanych w niej metodach. W tym fragmencie programu skoncentrowano się na przedstawieniu charakterystyk poszczególnych obszarów i wynikających z nich konsekwencji dla przyszłych działań rewitalizacyjnych. Nie oznacza to, że brak będzie zupełnie porównań pomiędzy tymi obszarami - od tych trudno byłoby uciec. Akcent analizy położony zostanie na zrozumienie kontekstu sublokalnego², a więc wewnętrznych barier i potencjałów wybranych do analizy podobszarów.

W analizie posłużono się kilkoma metodami badawczymi. Były to:

1. Badania kameralne przeprowadzone w oparciu o zebrany materiał faktograficzny (dane statystyczne, informacje i dane udostępnione przez Urząd Miejski i in.).
2. Wywiady bezpośrednie (IDI) przeprowadzone wśród wybranych interesariuszy procesu rewitalizacji w mieście.
3. Badania ankietowe na reprezentatywnej grupie 200 mieszkańców.
4. Spacerki badawcze.

Dwie jednostki referencyjne, które zidentyfikowano jako obszar zdegradowany i rewitalizacji graniczą bezpośrednio ze sobą. Ze względu na to oraz dużą dysproporcję w wielkości obu jednostek mierzonej liczbą ludności, zrezygnowano z podziału obszaru rewitalizacji na podobszary.

Dla obszarów sporządzono tabelę ukazującą poziom natężenia analizowanych zjawisk kryzysowych, zawierającą informacje o wszystkich analizowanych wskaźnikach. W tym celu wyróżniono kilka zasadniczych grup (przedziałów) wartości wskaźników:

1. Czcionką pogrubioną o kolorze czerwonym wyróżniono **bardzo wysoki poziom koncentracji** analizowanych zjawisk, tj. przekraczający o ponad 50% wartość referencyjną obliczoną dla całego miasta. Innymi słowy, poziom ten odpowiadał 250% wartości ogólnomiejskiej.

---

¹ Tzw. audytu miejskiego.

² Rozumianego jako poziom wewnętrznego zróżnicowania wyznaczonych jednostek urbanistycznych.

2. **Duże natężenie** negatywnego zjawiska przedstawiono czcionką o kolorze czerwonym. Przedział ten odpowiadał przekroczeniom wartości wskaźnika ogólnomiejskiego od o ponad 20% (tj. 120% wartości dla całego miasta) do 50% (tj. 200% wartości dla całego miasta).
3. Ponadprzeciętne natężenie problemu mieszczące się w przedziale do 120% wartości dla miasta uznano za niewystarczające do stwierdzenia kryzysu w danej jednostce. Dlatego też zrezygnowano z wyróżniania tej grupy w jakikolwiek sposób.
4. **Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta**, tj. mniejsze niż 100% wartości referencyjnej, zaznaczono kolorem niebieskim i pogrubioną czcionką.

W celu uporządkowania toku analizy obliczono wskaźniki syntetyczne dla części analizowanych zjawisk. Wskaźniki te skonstruowano jako średnie arytmetyczne znormalizowanych wskaźników cząstkowych.

2.2. Obszar zdegradowany i rewitalizacji

Nałożenie na siebie negatywnych zjawisk ze wszystkich analizowanych sfer dało pełny obraz procesów degradacji zachodzących na obszarze miasta (Rysunek 2.2.1.). Zjawiska kryzysowych zidentyfikowane w sferze społecznej współwystępowały z pozostałymi, negatywnymi zjawiskami z pozostałych sfer. W każdej z jednostek referencyjnych, w których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze społecznej negatywne zjawiska współwystępowały w aż trzech innych grupach problemów. Nie odnotowano ich jedynie w sferze gospodarczej.

Obszar zdegradowany w Sejnach objął łącznie dwie jednostki referencyjne tj.: 1 Maja oraz Centrum. Liczba ludności zamieszkującej go wyniosła 1183 osoby, co odpowiadało **20,5% udziałowi w ogóle liczby mieszkańców** miasta. Obszar ten obejmował 43,2 ha powierzchni, co stanowiło **9,6% ogółu powierzchni miasta**.

Tabela 3.2.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji miasta Sejny.

L.p.	Nazwa	Ludność		Powierzchnia	
		Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
1	Centrum	1023	17,7	26,8	6,0
2	1 Maja	160	2,8	16,4	3,7
Obszar rewitalizacji		1183	20,5	43,2	9,6
Suma		5779	100,0	448,9	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Obie jednostki odznaczały się dużym znaczeniem z punktu widzenia procesów rozwojowych miasta, m.in. ze względu na udział w komunalnym zasobie mieszkaniowym, czy ogóle obiektów zabytkowych.

Na obszar zdegradowany składały się jednostki o zbliżonym profilu procesów degradacji. W przypadku jednostki 1 Maja wachlarz występujących na jego obszarze negatywnych zjawisk społecznych był jednak ponad dwukrotnie większy i obejmował aż osiem różnego rodzaju zjawisk. Były to: edukacja, bezpieczeństwo, bezrobocie, kapitał społeczny, niepełnosprawność, problemy alkoholowe, problemy rodzin oraz ubóstwo. Negatywnym zjawiskiem społecznym towarzyszyły zjawiska kryzysowe w pozostałych sferach tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Dla drugiej z jednostek składających się na obszar zdegradowany tj. Centrum paleta problemów społecznych była już wyraźnie mniejsza. Składały się na nią: bezpieczeństwo, problemy alkoholowe, problemy rodzin oraz ubóstwo. Takim negatywnym zjawiskiem towarzyszyły stany kryzysowe odnotowane w tych samych pozostałych sferach, co w przypadku jednostki 1 Maja tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Oba obszary spełniały zatem warunek przedstawiony w *Ustawie o rewitalizacji* mówiący o konieczności współwystępowania ze stanem kryzysu w sferze społecznej również negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z pozostałych sfer.

W rezultacie za **obszar rewitalizacji** w mieście Sejny przyjęto **w całości obszar zdegradowany** składający się dwóch wymienionych powyżej jednostek.

Tabela 2.2.1. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w Sejnach w 2016 r.

Nazwa jednostki	Sfera zjawisk						
	Społeczna		Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna	Obszar zdegradowany
	Liczba stanów kryzysowych						
1 Maja	8	+	-	+	+	+	TAK
Centrum	4	+	-	+	+	+	TAK
Nowa	3	-	+	+	+	-	-
Łakowa	2	-	-	-	+	-	-
Mickiewicza	2	-	-	-	+	-	-
Jodłowa	2	-	-	-	-	-	-
Grodzka	2	-	-	-	-	-	-
Konarskiego I	1	-	-	+	-	-	-
Zawadzkiego	1	-	-	-	-	-	-
Wileńska	0	-	-	-	+	-	-
Wojska Polskiego	0	-	-	-	-	-	-
Broniewskiego	0	-	-	-	-	-	-
Konopnickiej	0	-	-	-	+	-	-

Źródło: opracowanie własne

„+” – stan kryzysowy

Źródło: opracowanie własne.

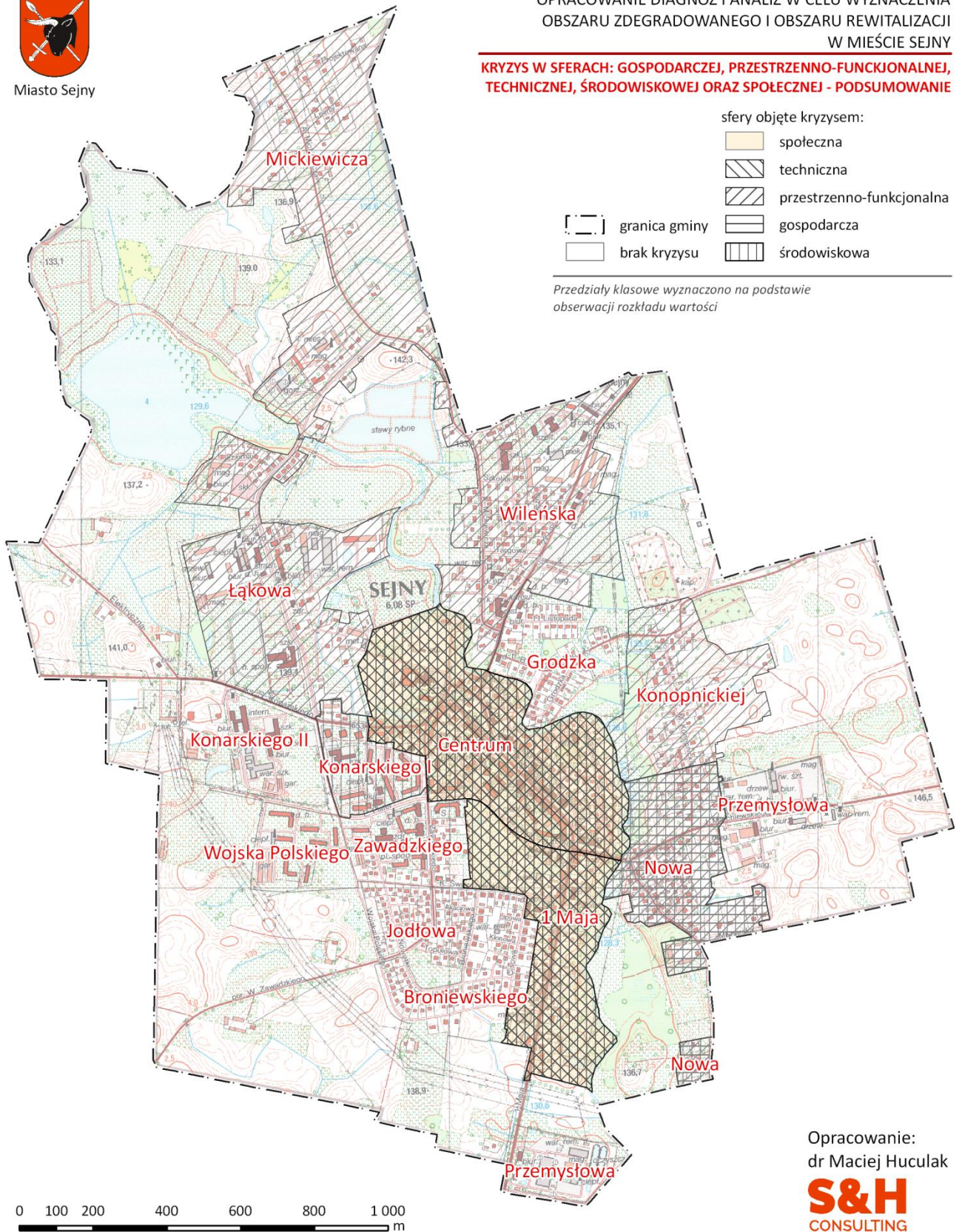
GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

Miasto Sejny

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI
W MIEŚCIE SEJNY

**KRYZYS W SFERACH: GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ,
TECHNICZNEJ, ŚRODOWISKOWEJ ORAZ SPOŁECZNEJ - PODSUMOWANIE**

Opracowanie:
dr Maciej Huculak
S&H
CONSULTING
GEOGRAPHY MATTERS

Rysunek 2.2.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcyjnej i technicznej w Sejnach w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

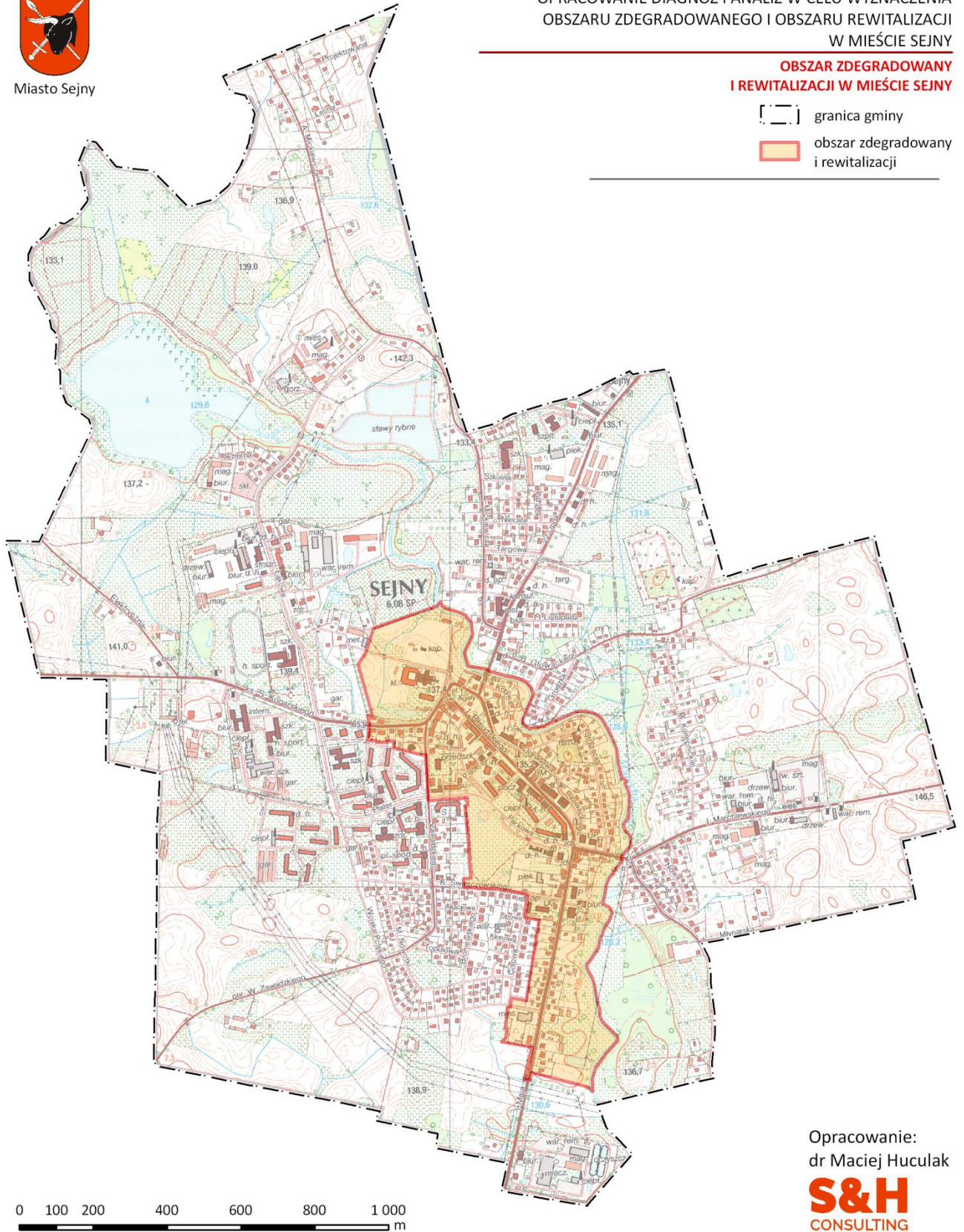

Miasto Sejny

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI
W MIEŚCIE SEJNY

**OBSZAR ZDEGRADOWANY
I REWITALIZACJI W MIEŚCIE SEJNY**

- granica gminy
- obszar zdegradowany i rewitalizacji

Opracowanie:
dr Maciej Huculak

S&H
CONSULTING
GEOGRAPHY MATTERS

Rysunek 2.2.2. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Sejnach.

Źródło: opracowanie własne.

2.3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

2.3.1 Metodyka prac i struktura analiz

W myśl *Ustawy o rewitalizacji* w zakresie rewitalizacji program rewitalizacji powinien zawierać szczegółową (pogłębioną) diagnozę obszaru rewitalizacji. Ten element składowy programu powinien obejmować swoim zakresem dwie główne kwestie:

- a) Negatywne zjawiska zachodzące we wszystkich sferach tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.
- b) Analizę lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji.

Szczegółowe analizy poszczególnych kwestii przeprowadzono w oparciu o dwie zasadnicze grupy metod:

- a) Analizy danych zastanych.
- b) Wyniki szeregu prac włączających lokalnych interesariuszy w proces diagnostyczny przy wykorzystaniu szerokiego spektrum metod badawczych (warsztaty przyszłościowe, spacerki badawcze, kawiarenki obywatelskie i in.)

Poza elementami pogłębiającymi przeprowadzony już proces diagnostyczny praca z mieszkańcami pozwoliła również zidentyfikować:

- a) Problemy.
- b) Lokalne potencjały.
- c) Potrzeby.

Optymalne wykorzystanie tych ostatnich pełni w planowaniu procesów rewitalizacji szczególnie istotną rolę, będzie bowiem mogło w pełni przyczynić się do skuteczności zaplanowanego wsparcia.

2.3.2 Sfera społeczna

Negatywne zjawiska

Profil negatywnych zjawisk społecznych był dla obu jednostek referencyjnych składających się na obszar rewitalizacji dość podobny. Zasadnicza różnica polegała na wyraźnie szerszym wachlarzu negatywnych zjawisk zidentyfikowanych w przypadku jednostki 1 Maja. Negatywne zjawiska występujące na obszarze rewitalizacji można zatem podzielić na dwie grupy:

- Problemy, które współwystępują w obu jednostkach takie jak:
  - Ubóstwo,
  - Problemy rodzin,
  - Bezpieczeństwo,
  - Problemy alkoholowe.
- Problemy, występujące wyłącznie w jednostce 1 Maja. W tej grupie znalazły się:
  - Bezrobocie,
  - Niepełnosprawność,
  - Niski poziom edukacji,
  - Niski poziom kapitału społecznego.

Ostatecznie, po dokonaniu obliczeń dla całego obszaru rewitalizacji poziom przyjęty za kryzysowy tj. przekraczający wartość 120% wartości referencyjnej dla całego miasta przekroczony został w przypadku bezwzględnej większości tj. pięciu z dziewięciu analizowanych grup problemów. Były to:

- Ubóstwo,
- Problemy rodzin,
- Bezpieczeństwo,
- Problemy alkoholowe,
- Niepełnosprawność.

Niezależnie od wartości wskaźników oddających skalę degradacji społecznej dla poszczególnych grup problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano również przekroczenia pojedynczych wskaźników. Do tej grupy zaliczały się w zakresie:

1. Demografii – wskaźnik przyrostu rzeczywistego ludności w %.

Wskaźnik ten obliczony dla okresu międzypisowego 2002-2011 potwierdził występowanie na obszarze rewitalizacji silnych procesów depopulacji. Koncentrowały się one przede wszystkim w ścisłym centrum miasta i osiągnęły sporą intensywność. W analizowanym okresie czasu z obszaru rewitalizacji ubyło 98 osób, co stanowiło blisko 8% jego ludności w 2002 r. Jednostka Centrum, stanowiąca zdecydowaną większość ludności obszaru zdegradowanego, była drugą co do poziomu intensywności procesów depopulacji, jednostką w mieście. Wyludnianie się obszaru rewitalizacji świadczy dobitnie o niskiej atrakcyjności osiedleńczej centrum miasta.

2. Bezrobocia:

- a. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób w wieku produkcyjnym.
- b. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Warto podkreślić, że wszystkie spośród analizowanych wskaźników cząstkowych bezrobocia kształtowały się bez wyjątku na poziomie równym wartości referencyjnej lub wyższym. Natężenie zjawiska bezrobocia kształtowało się zatem w przypadku obszaru rewitalizacji na poziomie ponadprzeciętnym. Jednocześnie, stan kryzysowy zidentyfikowany w przypadku dwóch wymienionych wskaźników wyraźnie sugerował obecność na obszarze rewitalizacji problemów związanych grupami bezrobotnych w najstarszej grupie wiekowej oraz bez kwalifikacji. W obu przypadkach są to grupy osoby, które należą do bardzo trudnych, z punktu widzenia procesów aktywizacji zawodowej. Podsumowując, pomimo braku kryzysu w zakresie bezrobocia jako takiego działania skierowane do tych grup osób bezrobotnych powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w Programie. Szczególnej istotności nabierają działania związane z grupą najstarszych bezrobotnych. Działania podjęte w stosunku do niej w ramach GPR będą mogły w przyszłości korzystnie wpłynąć na realizowanie przez miasto Sejny polityki senioralnej. Można bowiem przyjąć, że osoby najstarsze, biernie zawodowo na ostatnim etapie swojej aktywności zawodowej po przejściu na emeryturę będą wymagały dalszego wsparcia. Rozpoczęcie procesu ich aktywizacji zawodowej i społecznej odpowiednio wcześniej może zatem pozytywnie zaowocować w nieodległej przyszłości.

3. Poziomu edukacji:

- a. Średni wyniki egzaminu w gimnazjum w %

W przypadku obszaru rewitalizacji jedynym problemem, który zidentyfikowano w zakresie poziomu edukacji był niski poziom wyników egzaminu gimnazjalnego. Dla jednostki Centrum, osiągnął on poziom najniższy w skali całego miasta.

Tabela 2.3.1. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji w Sejnach.

Nazwa jednostki	Demografia	Ubóstwo	Problemy rodzin	Niepełnosprawność	Bezrobocie	Bezpieczeństwo	Kapitał społeczny	Edukacja	Problemy alkoholowe	Liczba stanów kryzysowych
1 Maja	-	+	+	+	+	+	+	+	+	8
Centrum	-	+	+	-	-	+	-	-	+	4
Obszar rewitalizacji	-	+	+	+	-	+	-	-	+	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.
+ stan kryzysowy

Powyższe profile zjawisk kryzysowych uzupełniono wnioskami płynącymi z przeprowadzonych badań jakościowych, w trakcie których zidentyfikowano takie negatywne zjawiska natury społecznej jak:

- a) Trudności związane z pozyskaniem pracy. Jako główni pracodawcy w mieście wymieniani byli: GS, mleczarnia, oraz administracja publiczna, w tym szkoły i urzędy,
- b) Uzależnienia,
- c) Ubóstwo,
- d) Niski poziom więzi społecznych,
- e) Uzależnienie od pomocy społecznej,
- f) Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych,
- g) Niskie poczucie bezpieczeństwa w centrum miasta,
- h) Niechęć, nieufność i marazm mieszkańców („a po co to robić?”).

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

Zjawisko problemowe	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika	Obszar			
			Centrum	1 Maja	Obszar rewitalizacji	Miasto Sejny
Demografia	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w %	1	20,1	13,5	19,2	19,9
		2	1,01	0,68	0,96	1,00
	Udział osób sędziwych w ogóle ludności w wieku poprodukcyjnym w %	1	23,2	16,2	22,5	21,4
		2	1,08	0,76	1,05	1,00
	Saldo liczby ludności w latach 2002-2011	3	-105	7	-98	-301
		1	-9,4	4,7	-7,8	-5,0
	2	1,88	-0,94	1,55	1,00	
	Wskaźnik syntetyczny problemów starzenia się społeczeństwa	2	1,05	0,72	1,01	1,00
Ubóstwo	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS na 1 tys. mieszk.	1	134,4	151,8	136,7	101,4
		2	1,33	1,50	1,35	1,00
Niepełnosprawność	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszk.	1	8,56	65,6	16,3	12,11
		2	0,71	5,41	1,34	1,00
	Liczba osób w rodzinach otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne na 1 tys. mieszk.	1	26,3	23,3	25,9	21,3
		2	1,23	1,09	1,21	1,00
	Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych	2	0,97	3,25	1,28	1,00
Problemy rodzin	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszk.	1	7,3	16,4	8,5	7,3
		2	1,00	2,24	1,17	1,00
	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców	1	30,2	49,1	32,7	15,4
		2	1,96	3,18	2,12	1,00
	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na 1 tys. mieszkańców	1	28,59	44,44	30,74	36,75
		2	0,78	1,21	0,84	1,00
Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin	2	1,24	2,21	1,38	1,00	
Problemy alkoholowe	Liczba wniosków kierowanych do MKRPA na 1 tys. mieszkańców	1	22,6	33,1	24,0	15,2
		2	1,48	2,17	1,58	1,00
Poziom bezpieczeństwa	Liczba przestępstw ogółem na 1 tys. mieszkańców	1	11,5	22,0	12,9	9,9
		2	1,16	2,23	1,31	1,00
	Liczba wykroczeń ogółem na 1 tys. mieszkańców	1	631,7	1035,9	686,4	269,0
		2	2,35	3,86	2,55	1,00
	Liczba wykroczeń komunikacyjnych na 1 tys. mieszkańców	1	123,5	203,4	134,3	76,5
		2	1,61	2,66	1,76	1,00
	Liczba wykroczeń porządkowych na 1 tys. mieszkańców	1	508,2	832,4	552,1	192,1
		2	2,65	4,33	2,87	1,00
	Wskaźnik syntetyczny wykroczeń	2	2,20	3,62	2,39	1,00
	Liczba interwencji na 1 tys. mieszkańców	1	247,7	2589,0	564,4	227,8
2		1,09	11,36	2,48	1,00	
Wskaźnik syntetyczny poziomu bezpieczeństwa	2	1,48	5,74	2,06	1,00	
Kapitał społeczny	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych 2014 w %	1	53,0	48,0	52,6	51,0
		2	1,05	0,93	1,03	1,00
	Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenta RP 2015 w %	1	46,7	42,7	46,2	45,7
		2	1,02	0,93	1,01	1,00
	Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP 2015 w %	1	43,0	39,7	42,6	42,9
		2	1,00	0,92	0,99	1,00
	Wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego	2	1,02	0,93	1,01	1,00
	Wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego odwrócony	4	0,98	1,08	0,99	1,00

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	1	13,3	15,6	13,7	12,4
		2	1,08	1,26	1,10	1,00
	Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym	1	7,6	1,9	8,1	7,1
		2	1,07	1,58	1,15	1,00
	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób w wieku produkcyjnym	1	4,5	6,1	4,7	3,7
		2	1,21	1,62	1,26	1,00
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem na 100 osób w wieku produkcyjnym	1	23,3	32,1	24,7	23,2
		2	1,00	1,38	1,07	1,00
	Udział osób bezrobotnych z wykształcenie gimnazjalnym i niższym na 100 osób bezrobotnych ogółem	1	4,0	3,5	3,9	3,6
		2	1,11	0,98	1,09	1,00
Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym	1	4,0	4,4	4,1	3,0	
	2	1,36	1,49	1,37	1,00	
Wskaźnik syntetyczny bezrobocia	2	1,14	1,39	1,14	1,00	
Edukacja	Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w %	1	69,1	55,2	64,9	65,0
		2	1,06	0,85	1,00	1,00
	Średni wyniki egzaminu w gimnazjum w %	1	47,3	0,0	47,3	53,0
		2	0,89	0,0	0,89	1,00
	Wskaźnik syntetyczny poziomu edukacji	2	0,98	0,85	0,95	1,00
Wskaźnik syntetyczny poziomu edukacji odwrócony	4	1,02	1,18	1,06	1,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Tabela 2.3.2. Przyczyny degradacji obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Legenda:

- 1 – wskaźnik
- 2 – wskaźnik znormalizowany
- 3 – saldo
- 4 – wskaźnik znormalizowany odwrócony

Bardzo duże natężenie problemu

Duże natężenie problemu

Ponadprzeciętne natężenie problemu nieprzekraczające 125% wartości dla miasta

Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta

Zjawiska techniczne – grupy zjawisk, w których zidentyfikowano stan kryzysowy

Wskaźnik odwrócony – matematyczna odwrotność wskaźnika znormalizowanego, dotyczy wskaźników pełniących rolę destymulant z punktu widzenia procesów degradacji.

Potencjały

Do potencjałów obszaru rewitalizacji, najczęściej wymienianych przez interesariuszy, w trakcie badań jakościowych oraz wynikających z badań diagnostycznych należały:

- a) Prężnie działające instytucje kulturalne, w tym: Sejneński Ośrodek Kultury, Fundacja Pogranicze, Stowarzyszenie Kultury Litewskiej.
- b) Brak aktów wandalizmu – szacunek w stosunku do zasobów publicznych.
- c) Umiarkowany odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. W przypadku jednostki Centrum nieznacznie tylko przekraczał on wartość dla całego miasta.
- d) Świetlica środowiskowa prowadzona przez organizację pozarządową – Stowarzyszenia Origo.
- a) Wielokulturowy charakter obszaru.

Analiza wskaźnikowa obszaru pozwoliła określić uwarunkowania, które mogą korzystnie wpływać na prowadzenie procesu rewitalizacji. Do takich należą:

- a) Zbliżone do wartości referencyjnych poziomy wskaźników odnoszących się do procesów starzenia się społeczeństwa. W obu przypadkach, pozwala to, na podjęcie działań wyprzedzających w stosunku do negatywnych trendów demograficznych.
- b) Zbliżony do poziomu referencyjnego aktywności obywatelskiej.
- c) Umiarkowany poziom problemów bezrobocia wykazujący stan kryzysowy tylko w dwóch grupach osób bezrobotnych.
- d) Umiarkowany poziom zjawiska przemocy w rodzinie.
- e) Korzystny poziom wyników sprawdzianu w VI klasie szkół podstawowych

Potrzeby

W trakcie całego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy mogli również wskazywać, najważniejsze ich zdaniem potrzeby występujące na obszarze rewitalizacji. W grupie potrzeb o charakterze społecznym znalazły się m.in.

- a) Rozwiązanie problemu bezrobocia – więcej miejsc pracy,
- b) Poprawa poziomu bezpieczeństwa w centrum miasta.
- c) Zmniejszenie wykluczenia społecznego – osób starszych, osób z niepełnosprawnością.
- d) Cykliczne działania kulturalne dla mieszkańców np. seanse filmowe.

2.3.3. Sfera gospodarcza

Negatywne zjawiska

Kwestie związane ze zjawiskami gospodarczymi są jednymi z podstawowych elementów towarzyszących rozwiązywaniu problemów społecznych. Analiza wskaźników z zakresu sfery gospodarczej pozwoliła wyłonić klarowny obraz obszaru rewitalizacji. Z jednej strony składa się nań bardzo wysoka aktywność gospodarcza. Na obszarze rewitalizacji w 2016 r. działało ponad 150 różnego rodzaju podmiotów gospodarczych, co stanowiło razem ~35% ogółu firm funkcjonujących w mieście. Jednocześnie wysoki poziom przedsiębiorczości, w przypadku jednostki Centrum nie przekładał się na poziom dochodów mieszkańców. Te były bowiem, na najniższym w skali miasta poziomie. Wskaźnik PIT przypadającego w 2015 r. na 1 zeznanie podatkowe wyniósł przeciętnie 3750 zł, co odpowiadało zaledwie 83% poziomu dla całego miasta. W roku 2010 wartość ta wyniosła odpowiednio 2977zł i 82%, co wyraźnie sugeruje bardzo powolny charakter zmian w tym zakresie. W rezultacie dość łatwo wysnuć wniosek, że gros działalności funkcjonujących na obszarze rewitalizacji prowadzonych jest przez przedsiębiorców z poza tego obszaru.

Tabela 2.3.3. Wskaźniki problemów w zakresie zjawisk gospodarczych na obszarze rewitalizacji w latach 2015-2016.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym				PIT obliczony							
			Liczba firm	Liczba firm na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym			PIT 2015		PIT 2010		Dynamika PIT 2010-2015		Wskaźnik syntetyczny dynamiki i poziomu dochodów	
				1	2	3	PIT na 1 zeznanie w zł	2	PIT na 1 zeznanie w zł	2	Dynamika w %	2	1	3
1.	Centrum	634	133	209,8	1,68	0,60	3750,2	0,83	2977	0,82	26,0	1,05	0,94	1,07
2.	1 Maja	105	22	209,8	1,68	0,60	5714,0	1,26	4602	1,27	24,2	0,97	1,12	0,89
	Sejny	3559	445	124,3	1,00	1,00	4528	1,00	3628	16	24,8	1	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Suwałkach.

1 – Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym

2 – Wskaźnik znormalizowany

3 – Wskaźnik znormalizowany odwrócony

Potencjały

Duża liczba działających na obszarze rewitalizacji podmiotów gospodarczych stanowi z punktu widzenia procesu rewitalizacji najważniejszy potencjał obszaru rewitalizacji. Jest to atut, który może zostać wykorzystany przy rozwoju funkcji turystycznych obszaru, jak również po zlikwidowaniu barier rozwojowych centrum miasta wynikających z aktualnie funkcjonującego układu komunikacyjnego oraz stanu przestrzeni publicznych.

Potrzeby

Wśród najważniejszych braków z zakresu sfery gospodarczej znalazły się:

- a) Brak niektórych działalności gastronomicznych, w tym np. kawiarni, czy klubokawiarni.
- b) Potrzeba wzrostu zamożności mieszkańców obszaru.

2.3.3. Sfera środowiskowa

Negatywne zjawiska

Do głównych elementów związanych z negatywnymi uwarunkowaniami środowiskowymi sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji w Sejnach zaliczają się:

- c) Zły stan aerosanitarny.
- d) Zagrożenie hałasem komunikacyjnym.
- e) Zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej.

Stan powietrza

W trakcie badań jakościowych zwrócono uwagę na zły stan powietrza, w szczególności w okresie zimowym. W przypadku części obszaru rewitalizacji występuje negatywne sprzężenie zwrotne pomiędzy:

- a) brakiem sieciowej infrastruktury ciepłowniczej,
- b) złym stanem technicznym budynków, w tym ich niską efektywnością energetyczną,
- c) niskim poziomem dochodów ludności.

W rezultacie są to warunki sprzyjające nasilaniu problemu niskiej emisji np. poprzez stosowanie paliw niskiej jakości, czy spalania substancji zabronionych.

Hałas komunikacyjny

Brak obwodnicy miasta i związany z tym przebieg głównych dróg tranzytowych o znaczących wartościach natężenia ruchu przez centralną część miasta mogą być przyczyną uciążliwości z tym związanych dla mieszkańców. Obszar położony w odległości do 100 m od dróg wojewódzkich obejmował ponad 60% ogółu powierzchni obszaru rewitalizacji. Istotnym uwarunkowaniem wydaje się być także fakt, że analogiczny obszar w przypadku terenu znajdującego się pod ochroną konserwatorską obejmuje już blisko jego 63%. W strefie zagrożenia hałasem znajduje się 78% wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji oraz aż 82,2% ogółu mieszkańców.

Odcinki o wysokich natężeniach ruchu samochodowego uwidaczniają się również w danych Powiatowej Komendy Policji w Sejnach z zakresu wykroczeń komunikacyjnych.

Tabela. 2.3.4. Obszar rewitalizacji a strefa zagrożenia hałasem komunikacyjnym w Sejnach.

		Jednostka	Obszar	
			Obszar rewitalizacji	Zabytkowy układ urbanistyczny
Powierzchnia	Ogółem	ha	43,3	21,4
	do 100 m od DW	ha	26,1	13,4
		% obszaru rewitalizacji	60,3	62,7
Ludność	Ogółem	Liczba	1183	1000
	do 100 m od DW	Liczba	972	789
		% na obszarze rewitalizacji	82,2	78,9
Budynki mieszkalne	Ogółem	Liczba	172	123,0
	do 100 m od DW	Liczba	134	86,0
		% na obszarze rewitalizacji	77,9	69,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K oraz EGiB..

Potencjały

W sferze środowiskowej głównymi potencjałami do wykorzystania w procesie rewitalizacji są obszary zieleni urządzonej oraz nieurządzonej, w szczególności obszar tzw. Łąki oraz Błoń, jak również tereny bezpośrednio przylegające do rzeki Marycha.

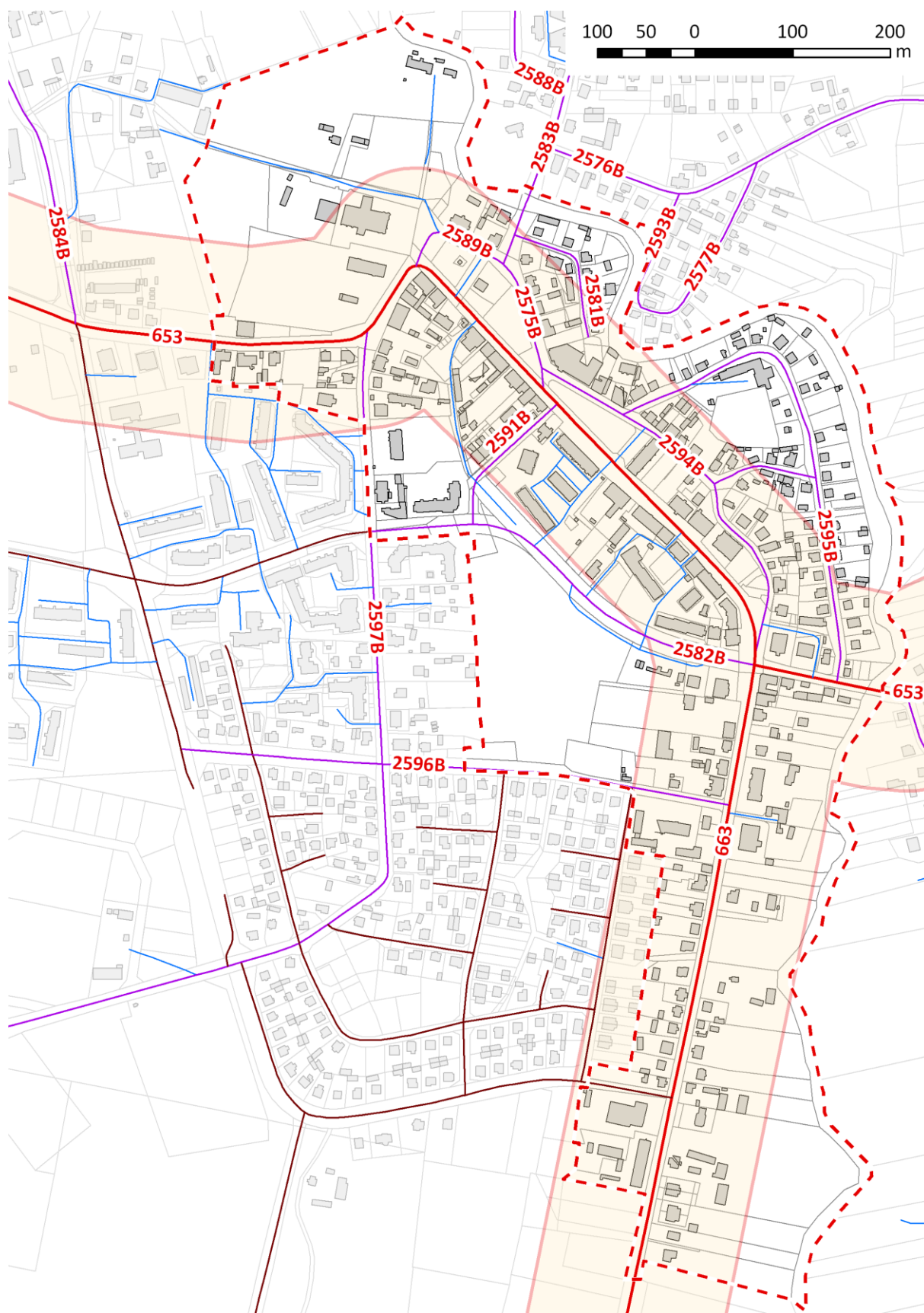
Potrzeby

Brak stałych punktów monitoringu stanu powietrza na obszarze rewitalizacji będzie ograniczać skuteczność podejmowanych w ramach programu rewitalizacji działań z zakresu poprawy stanu powietrza. System ciągłego monitorowania stanu powietrza na obszarze rewitalizacji pozwoliłoby na precyzyjne adresowanie planowanego wsparcia w tym zakresie oraz rzetelną i opartą na faktach ewaluację wyników przeprowadzonej interwencji.

Niska jakość powietrza wpływa w zasadniczy sposób na poziom i jakość życia mieszkańców obszaru zdegradowanego. Głównym kierunkiem podejmowanych działań powinno być ograniczenie niskiej emisji poprzez:

- a) Wsparcie wymiany istniejących indywidualnych palenisk piecowych na bardziej sprawne.
- b) Rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej poprzez podłączenie budynków wielorodzinnych oraz jednorodzinnych na obszarze rewitalizacji.

Rysunek. 2.3.1. Układ komunikacyjny i zagrożenie hałasem na obszarze rewitalizacji miasta Sejny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

2.3.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wyznacznikami kryzysu w grupie zjawisk o charakterze przestrzenno-funkcjonalnych są kwestie dostępności do różnego rodzaju podstawowej infrastruktury technicznej oraz jej stanu. W przypadku niniejszej analizy badaniom poddano poziom obsługi poszczególnych jednostek referencyjnych w zakresie dostępności do sieci: ciepłowniczej oraz awarii sieci kanalizacyjnej. Jednocześnie istotnym, w przypadku Sejn elementem struktury przestrzenno-funkcjonalnej wpływającym na uwarunkowania procesu rewitalizacji okazały się kwestie związane z układem komunikacyjnym.

Negatywne zjawiska

Układ komunikacyjny

W przypadku Sejn ważnym kontekstem prowadzenia działań rewitalizacyjnych są kwestie związane z układem komunikacyjnym obszaru rewitalizacji. W tym zakresie, swoistym paradoksem jest, że miasto (gmina) na obszarze kluczowym z punktu widzenia jego rozwoju (tj. obszarze rewitalizacji) zarządza jedynie niespełna 100 m odcinkiem ulicy Wojska Polskiego położonym przy zakładach mięsnych.

Na obszarze rewitalizacji dominują drogi w zarządzie powiatu sejneńskiego. Przypada na nie 2,6 km (43%) z ogólnej długości 6 km dróg. Drugim rodzajem zarządzania, który odpowiada za prawie 30% jest kategoria „inne” obejmująca w głównej mierze drogi osiedlowe oraz, w dużo mniejszym drogi w zarządzie innych podmiotów takich jak np. parafia rzymskokatolicka, Straż Pożarna i in. Niewiele mniej, bo 1,6 km (26%) zajmują drogi w zarządzie wojewódzkim, na który składają się:

- DW 663 (641 m),
- DW 653 (929 m).

Procesy rewitalizacji w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym będą dotyczyły przede wszystkim modernizację i rekompozycję przestrzeni publicznych. W przypadku zespołu centralnych przestrzeni (placów) miasta ciągnących się od parkingu przy synagodze po obszar przy d. zespole klasztornym, zmiana organizacji ruchu wraz z jego uspokojeniem będzie działaniem obligatoryjnym. Skala i charakter zmian w tym zakresie będzie zależała od działań realizowanych w ramach układu komunikacyjnego poza obszarem rewitalizacji. Kluczowym przedsięwzięciem tego rodzaju będzie realizacja zachodniej obwodnicy miasta, która pozwoli na wyprowadzenie z obszaru rewitalizacji (centrum miasta) ruchu tranzytowego. Docelowe rozwiązania komunikacyjne na obszarze rewitalizacji będą zatem mogły zostać zrealizowane dopiero po zrealizowaniu tej inwestycji.

Niezależnie od tego miasto powinno dążyć do uporządkowania systemu zarządzania drogami w obszarze rewitalizacji. Drogi obecnie będące w zarządzie powiatu już obecnie (tj. w roku 2017) nie pełnią w zdecydowanej większości funkcji ponadlokalnych, które uzasadniałyby pozostawanie ich gestii samorządu powiatowego. Uzasadnione będzie, zatem przejęcie zarządzania większością z nich przez miasto. Optymalnym rozwiązaniem tej kwestii będzie porozumienie pomiędzy oboma samorządami w drodze konsensusu. W przypadku jeśli nastąpi to

przed realizacją inwestycji umożliwiającej wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta, zasadne będzie zastosowanie etapowania zmian niezbędnych w organizacji ruchu na obszarze rewitalizacji. Podstawowymi etapami powinny być:

Wprowadzenie części zmian może powinno odbywać się w formie pilotażu³. Pozwoli to na weryfikację wprowadzonych zmian, w tym również przekonsultowanie ich z takimi grupami interesariuszy działających na obszarze rewitalizacji jak: mieszkańcy, przedsiębiorcy, parafia rzymskokatolicka i in. Wskazane jest aby działania pilotażowe wprowadzić jak najszybciej,

Tabela 2.3.4. Drogi na obszarze rewitalizacji w Sejnach wg kategorii zarządzania.

Kategoria zarządzania	Długość	
	m	%
Wojewódzka	1569,9	26,1
Powiatowa	2608,2	43,3
Gminna	93,8	1,6
Inne	1749,6	29,1
Ogółem	6021,4	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

Sieć ciepłownicza

Sieć ciepłownicza jest obecna na obszarze rewitalizacji, jednak jej zasięg pozostawia sporo do życzenia. Obejmuje ona zaledwie 8,5% ogółu budynków mieszkalnych na obszarze centrum miasta.

Sieć kanalizacyjna

Do oceny stanu technicznego infrastruktury technicznej na obszarze miasta posłużono się w wskaźnikiem liczby awarii sieci kanalizacyjnej trwających od 30 min. do 3 godzin w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych.

Poziom dekapitalizacji infrastruktury kanalizacyjnej jest bardzo dobrze widoczny w przypadku całego obszaru rewitalizacji. Zastosowany wskaźnik osiągał w tym przypadku wartości najwyższe w skali całego miasta.

---

³ Przykładowo, część zmian (np. ograniczenie/uspokojenie ruchu) można wprowadzać rozpoczynając np. od dni wolnych od pracy.

Tabela 2.3.5. Problemy związane z infrastrukturą sieciową na obszarze rewitalizacji w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Liczba budynków mieszkalnych	Awarye sieci kanalizacyjnej			Wyposażenie w sieć ciepłowniczą	
			Liczba awarii trwających od 30 min. do 3h	Liczba awarii na 100 budynków mieszkalnych	Wskaźnik znormalizowany	Budynki mieszkalne podłączone do sieci ciepłowniczej	Budynki mieszkalne podłączone do sieci ciepłowniczej na 100 budynków mieszkalnych
1.	Centrum	130	55	42,2	2,11	11	8,5
2.	1 Maja	42	15	35,1	1,75	-	-
	Sejny	751	152,0	20,2	1,00	34	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Spółdzielni Mieszkaniowej w Sejnach oraz PGK w Sejnach.

Przestrzenie publiczne

W trakcie badań jakościowych wyraźnie zarysował się problem związany z nieoptymalnym układem przestrzeni publicznych ich niską funkcjonalnością oraz brakiem dostosowania do wymogów głównych ich użytkowników.

Potencjały

Do głównych atutów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej należą:

- Obecność infrastruktury ciepłowniczej.
- Dobra, lub bardzo dobra dostępność do większości rodzajów usług.

Potrzeby

Wśród głównych potrzeb na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano:

- Konieczność modernizacji infrastruktury kanalizacyjnej oraz jej uzupełnienia (ul. Strażacka).
- Modernizacja i rekompozycja przestrzeni publicznych.
- Utworzenie nowych przestrzeni publicznych.
- Rozwój infrastruktury ciepłowniczej.

2.3.6. Sfera techniczna

Negatywne zjawiska

Dziedzictwo materialno-kulturowe

Wśród całego szeregu negatywnych zjawisk występujących w tym rejonie miasta w trakcie badań jakościowych w grupie zjawisk technicznych zidentyfikowano przede wszystkim niezadawalający stan techniczny budynków, w tym łatwy do zidentyfikowania wzrokowego stan elewacji, pokryć dachowych i ogrodzeń.

Objęcie znaczącej części budynków ochroną konserwatorską, przy jednoczesnym bardzo zachowawczym podejściu do działań modernizacyjnych w zasobie zabytkowym było identyfikowane przez interesariuszy procesu rewitalizacji jako ważny czynnik hamujący możliwości rozwoju tego obszaru.

Zasób komunalny

Duża koncentracja zasobu komunalnego w obszarze rewitalizacji, ze względu na zły stan techniczny budynków oraz standard wyposażenia ich w infrastrukturę techniczną stanowi duże wyzwanie z punktu widzenia planowanego wsparcia.

Potencjały

Dziedzictwo materialno-kulturowe

Ważnym potencjałem związanym z wyznaczonym obszarem rewitalizacji są kwestie związane z dziedzictwem kulturowo-materialnym. Obszar rewitalizacji, z punktu widzenia liczby zabytków obejmuje gros zasobu zabytkowego miasta. Z tym faktem wiąże się potencjał związany z możliwością wykorzystania go poprzez nadaniu obiektom zabytkowym nowych funkcji, w tym społecznych.

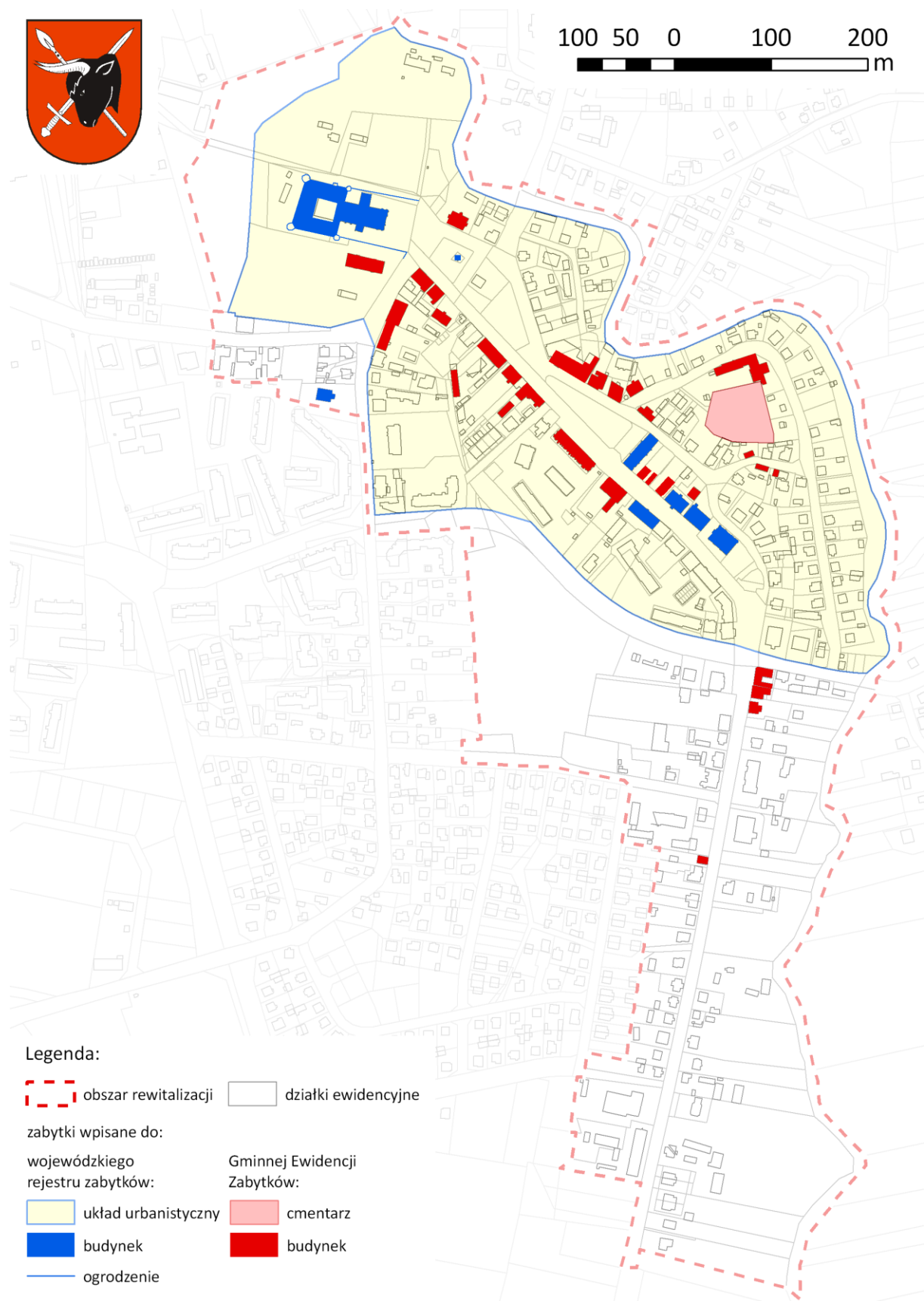
Zasób komunalny

Zarówno liczba lokali komunalnych, jak struktura własnościowa gruntów na obszarze rewitalizacji stwarzają, pod warunkiem dostępności odpowiednich źródeł finansowania, szansę na kompleksowe przekształcenie obszaru głównej koncentracji komunalnego zasobu mieszkaniowego znajdującego się w najgorszej kondycji tj. kwartału zabudowy przy ul. Piłsudskiego/Konarskiego.

Tabela 2.3.6. Negatywne zjawiska w sferze technicznej na obszarze rewitalizacji w Sejnach.

L.p.	Nazwa	Budynki mieszkalne			Lokale komunalne		Zabytki	
		Wybudowane przed 1945 r.	Ogółem	Udział budynków wybudowanych przed 1945 r. w %	Liczba	Udział w %	Liczba	Udział w %
1.	Centrum	36	130	27,7	60	61,2	43	87,8
2.	1 Maja	9	42	21,4	17	17,3	3	6,1
Sejny		108	751	14,4	98	100	49	100

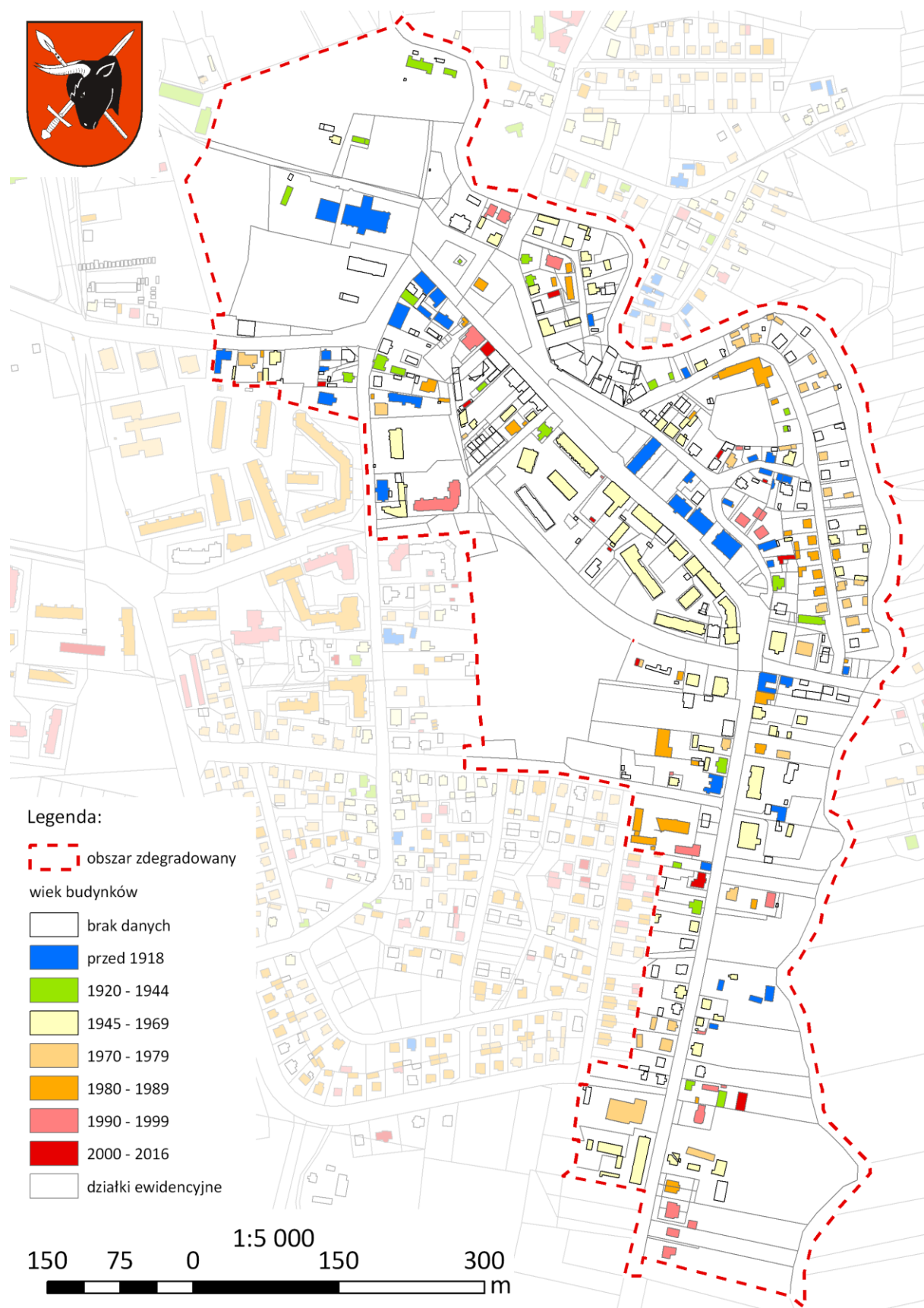
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGK w Sejnach.

Rysunek. 2.3.2. Zasób zabytkowy na obszarze rewitalizacji miasta Sejny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPONZ.

Rysunek. 2.3.3. Wiek budynków na obszarze rewitalizacji miasta Sejny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką porządkowania informacji, która umożliwia wskazanie słabych oraz mocnych stron obszaru rewitalizacji oraz szans i zagrożeń, które mogą wpływać na ich potencjalny przebieg zaplanowanej interwencji. Metoda ta pełni rolę syntetyzującą szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji. Została ona przeprowadzona w oparciu o wnioski z przeprowadzonych badań jakościowych oraz analiz przestrzennych i wskaźnikowych obszaru rewitalizacji.

Tabela. 4.1. Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji w Sejnach.

Silne strony	Słabe strony
<p>Umiarkowanie korzystna struktura demograficzna obszaru</p> <p>Umiarkowanie wysoki poziom degradacji społecznej (kryzys w 5 z 9 grup problemów)</p> <p>Wielowiekowe i wielokulturowe dziedzictwo materialne i niematerialne miasta koncentrujące się na obszarze rewitalizacji</p> <p>Wysoki poziom aktywności lokalnych liderów i organizacji działających na polu kulturalnym</p> <p>Koncentracja aktywności gospodarczej (mikroprzedsiębiorstw) na obszarze rewitalizacji</p> <p>Obecność obszarów możliwych do zagospodarowania w kierunku przestrzeni publicznych (np. tzw. Łąka, obszar nadrzeczny, w tym tzw. Błonia) lub rekompozycji</p> <p>Prężnie działające instytucje kultury (m.in. Ośrodek Kultury, Fundacja Pogranicze)</p> <p>Potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji</p> <p>Lokalizacja na obszarze szeregu instytucji publicznych (Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Komenda Powiatowa Policji i in.)</p> <p>Lokalizacja na obszarze szeregu placówek infrastruktury społecznej (świetlica środowiskowa, Ośrodek Kultury, Fundacja Pogranicze i in.)</p>	<p>Niska atrakcyjność osiedleńcza obszaru i związane z nią silne wyludnianie się obszaru rewitalizacji</p> <p>Braki w zakresie standardu wyposażenia Ośrodka Kultury w Sejnach</p> <p>Bardzo zły stan oraz standard znaczącej części zasobu mieszkaniowego na obszarze rewitalizacji</p> <p>Niski poziom aktywności mieszkańców</p> <p>Nadmiernie wysoka pozycja administracji samorządowej i jednostek podległych w strukturze rynku pracy</p> <p>Bardzo niski poziom dochodów mieszkańców obszaru</p> <p>Ogromny, w skali miasta zasób zabytkowy, którego utrzymanie oraz efektywne zagospodarowanie przekracza lokalne możliwości</p> <p>Brak lub przestrzeni publicznych dla części grup wiekowych mieszkańców lub ich niska funkcjonalność</p> <p>Suboptymalny układ komunikacyjny, w tym przebieg głównych, drogowych tras tranzytowych przez centralną część obszaru komunikacyjnych oraz struktura zarządzania drogami</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Zmiana paradygmatów polityki przestrzennej kraju i wynikające z tego szanse dla rozwoju ponadlokalnych ośrodków miejskich na tzw. Ścianie Wschodniej</p> <p>Nadgraniczne położenie u styku granic trzech sąsiadów Polski tj. Litwy, Rosji i Białorusi</p> <p>Rozwój strefy przemysłowej i związany z tym napływ inwestorów zewnętrznych</p> <p>Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru rewitalizacji wskutek budowy obwodnicy miasta</p> <p>Rozpoznawalność Sejn jako ośrodka kulturalnego na skalę ogólnopolską, w tym ikoniczne przedstawienie centrum Sejn przez E. Dwurnika</p>	<p>Nadgraniczne położenie w zmieniającej się sytuacji geopolitycznej Polski</p> <p>Peryferyjne położenie w skali kraju</p> <p>Trudności w komunikacji z częścią właścicieli nieruchomości</p> <p>Narastający konflikt w obrębie samorządu miejskiego (Burmistrz vs. Rada Miasta)</p> <p>Ograniczenia samodzielności polityki finansowej miasta w przypadku braku uchwalenia budżetów miasta w przyszłych latach</p> <p>Wyprowadzanie lub marginalizacja instytucji ponadlokalnych w wyniku zmian na szczeblu krajowym w zakresie służby zdrowia (szpital), sądownictwa (Sąd Rejonowy) i in.</p> <p>Blokowanie części inwestycji na szczeblu centralnym wynikające z animozji politycznych</p> <p>Trudności w znalezieniu partnera prywatnego do przekształceń obszaru zabudowy mieszkaniowej Konarskiego/Piłsudskiego w formule PPP</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań jakościowych i in.

4. Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

Program rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, który powinien pełnić istotną rolę w kształtowaniu jego procesów rozwojowych. Stąd też bierze się konieczność jego integracji z pozostałymi dokumentami strategicznymi miasta. Pozwala to na osiągnięcie harmonijnego rozwoju i uniknięcie sprzeczności w podejmowanych na terenie gminy działaniach. *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji* do dokumentów, których opis powiązania z Gminnym Programem Rewitalizacji jest wymagany, zalicza⁴:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
2. Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy.
3. Strategia Rozwoju Gminy.

W przypadku Sejn, aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi były jest SUIKZP oraz SRPS. Przedstawienie powiązań z pozostałymi dokumentami strategicznymi, tj. Strategią Rozwoju Miasta ma charakter czysto informacyjny, jednak zostało zaprezentowane aby pozostać w zgodzie z zapisami ustawy.

4.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sejny

W SUIKZP (zmiana z dnia 23 maja 2014 r.) zdefiniowane są następujące kierunki działań, które bezpośrednio wpisują się w proces rewitalizacji miasta. Z łącznej liczby 12 kierunków zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu zaplanowane w GPR cele oraz działania wpisują się w 7 z nich. Są to:

1. Prowadzenie polityk miasta w oparciu o rozwój zrównoważony.
2. Nierozpraszanie zabudowy mieszkaniowej.
3. Umożliwienie adaptacji istniejących obiektów w celu podwyższania standardów ich funkcjonowania.
4. Podnoszenie standardów poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej i systemu komunikacji.
5. Renowacja zieleni miejskiej.
6. Zwiększenie obszarów zieleni wysokiej.
7. Właściwe kształtowanie przestrzeni publicznych (rozemieszczenie i wymagania) z wykorzystaniem planów zagospodarowania przestrzennego.

Dodatkowo Studium precyzuje cztery obszary, jako wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. GPR Miasta Sejny zakłada wsparcie przekształceń trzech z nich tj.:

1. Centrum miasta.
2. Terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

---

⁴ Art. 15. ust. 1. pkt. 2.

3. Nieuporządkowanych terenów zieleni wzdłuż rzeki Marycha.

4.2. Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy miasto Sejny na lata 2016 - 2025

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w odniesieniu do rewitalizacji jest dokumentem, który z zasady wykazuje najwyższy stopień powiązań. Wynika to z nowego podejścia do procesu rewitalizacji i skierowania go w szczególności na potrzeby ludzi. Rewitalizacja rozpoczyna się od diagnozy problemów społecznych stąd tak mocne na ogół powiązanie programu rewitalizacji ze strategią rozwiązywania problemów społecznych. Nie inaczej jest w przypadku Sejn. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wyróżniono 7 obszarów działań. Dla każdego z nich przygotowano cel główny oraz cele szczegółowe. Należy uznać, że cele szczegółowe odpowiadają kierunkom działań, cel główny przy każdym obszarze – celom strategicznym. Program rewitalizacji wpisuje się w stopniu wysokim w zapisy strategii. Cele GPR i zaplanowane działania wpisują się w 6 z 7 obszarów tematycznych SRPS. W programie rewitalizacji brak jest powiązań jedynie z problemem bezdomności. Ten nie był badany gdyż za pomocą obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników i metod badawczych jest bardzo trudny do uchwycenia szczególnie przy uwzględnieniu rozkładu przestrzennego tego zjawiska. Pozostałe wskazane w strategii obszary, tj.:

1. Uzależnienie,
2. Problemy opiekuńczo-wychowawcze,
3. Osoby starsze,
4. Niepełnosprawność,
5. Przemoc,
6. Bezrobocie,

znajdują swe odzwierciedlenie również w celach i działaniach zapisanych w GPR.

4.3. Strategia Rozwoju Miasta Sejny

W Strategii Rozwoju Miasta wyznaczone trzy główne cele strategiczne:

1. Stworzenie warunków socjalno-bytowych zgodnych z nowoczesnymi standardami.
2. Stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.
3. Uczynienie z Sejn miasta szans na samorealizację mieszkańców.

Uznać należy, że rewitalizacja w wysokim stopniu wpisuje w każdy z zaprezentowanych celów. Tak sformułowane cele wskazują na zrozumienie kompleksowego charakteru działań rewitalizacyjnych i możliwości ich wpływu na podstawowe kierunki rozwojowe miasta związane zarówno ze sferą gospodarczą, jak również szeroko rozumianym poziomem życia mieszkańców.

5. Wizja i cele działań rewitalizacyjnych

5.1. Wizja programu rewitalizacji

Podstawą do podjęcia skutecznych działań rewitalizacyjnych jest określenie stanu, który będzie w przyszłości stanowił punkt docelowy programowanego wsparcia. *Ustawa o rewitalizacji* określa ten planowany efekt rewitalizacji jako wizję programu rewitalizacji. Wizja programu rewitalizacji powinna zatem zawierać wszystkie planowane kierunki przekształceń terenów zdegradowanych. Planowany efekt działań rewitalizacyjnych jest efektem procesu partycypacji społecznej, która była elementem opracowywania Programu. W szczególności zagadnienia związane z wizją GPR były przedmiotem prac w trakcie kawiarenki obywatelskiej, która odbyła się w Sejnach w dniu 23 marca 2017. Na podstawie wyników tego spotkania, jak również biorąc pod uwagę efekty przeprowadzonych badań jakościowych i ilościowych **Wizję Centrum Sejn w roku 2027** sformułowano następująco:

Centrum Sejn w 2027 będzie miejscem tętniącym życiem, atrakcyjnym do zamieszkania, bogatym w kulturę, w którym chce się żyć i działać.

Rozwój gospodarczy miasta i działania podjęte w sferze społecznej wspierające integrację osób zagrożonych wykluczeniem obniżą natężenie problemów społecznych w tym m.in. ubóstwa, bezrobocia, uzależnienia od pomocy społecznej, problemów rodzin, alkoholowych, przestępczości i in.

Zabudowa mieszkaniowa obszaru zostanie poddana przekształceniom w wyniku czego odpowiadać będzie współczesnym standardom. Budynki będą wyposażone w ciepło sieciowe i bezawaryjną kanalizację.

Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z Centrum pozwoli stworzyć spójny i bezpieczny dla użytkowników obszar nowoczesnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych.

Place w Centrum miasta będą tworzyły spójną całość jako funkcjonalnie i nowoczesnie urządzone przestrzenie publiczne łatwo dostępne dla osób niepełnosprawnych uwzględniające potrzeby wszystkich grup użytkowników, w tym m.in. mieszkańców, turystów i in. Dzięki uspokojeniu ruchu samochodowego staną się one bezpieczne i przyjazne pieszym.

Centrum miasta zwróci się ku rzece dzięki zagospodarowaniu bulwarów nad Marychą, które będą łączyły się w spójną całość z obszarem Błoni przy klasztorze. Obszar ten będzie cieszyć się dużą popularnością wśród użytkowników, w szczególności wśród młodzieży i turystów. Kładki nad Marychą będą również ulubionym miejscem zakochanych par.

Zagospodarowany w zrównoważony sposób obszar tzw. Łąki stanie się jednym głównym terenów rekreacyjnych w mieście przyciągając mieszkańców, w szczególności rodziców z dziećmi i umożliwiając im szereg aktywności fizycznych.

Odrestaurowany zespół klasztorny pełniący funkcje religijne i kulturalne (w tym m.in. Muzeum Kresów) stanie się impulsem do rozwoju funkcji związanych z obsługą ruchu turystycznego

oraz wzmocni lokalną tożsamość. Obsłudze turystów posłużą również odbudowane w centrum miasta sukienice.

Centrum miasta będzie przepęłniał gwar rozmów, muzyka, zapach parzonej kawy i świeżych wypieków.

5.2. Cele działań rewitalizacyjnych

Cele działań rewitalizacyjnych zostały opracowane na podstawie części diagnostycznej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego na terenie miasta oraz szczegółowej analizy przyczyn degradacji przeprowadzonej dla poszczególnych podobszarów obszaru zdegradowanego. Analizy te uzupełniono o szereg bezpośrednich wywiadów przeprowadzonych wśród lokalnych instytucji działających w sferze społecznej zarówno na obszarze zdegradowanym, jak i poza nim. W rezultacie tak przeprowadzonego postępowania możliwe stało się dość szczegółowe opracowanie zarówno celów programu, jak również w niektórych przypadkach nawet pomysłów na konkretne działania (przedsięwzięcia) w obrębie programu.

Dla zapewnienia należytej klarowności przekazu cele programu przedstawiono w podziale na trzy podstawowe rodzaje odpowiadające poszczególnym poziomom szczegółowości. Składają się na nie:

1. Cel główny programu.
2. Cele strategiczne.
3. Kierunki działań.

Celem głównym programu jest:

Funkcjonalna przestrzeń i aktywni mieszkańcy.

Cele strategiczne ze względu na duży poziom ogólności odnoszą się do całego obszaru rewitalizacji miasta Sejny. Natomiast cele operacyjne różnicują się dla poszczególnych podobszarów w zależności od specyfiki zachodzących na ich terenie procesów degradacji.

Na poziomie strategicznym wyróżniono następujące cele:

1. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
2. Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.
4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji.

5.2.1. Cele strategiczne i kierunki działań.

Cel I – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców

- Wsparcie rodzin wieloproblemowych – skuteczny system opieki nad rodziną.
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin – promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.
- Aktywna polityka senioralna – integracja społeczna osób starszych.
- Promocja postaw obywatelskich – budowanie kapitału społecznego.
- Wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa.

Cel II - Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- Aktywizacja osób bezrobotnych.
- Tworzenie nowych miejsc pracy.
- Rozwój przedsiębiorczości.
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej.

Cel III - Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej

- Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym.
- Rozwój i modernizacja infrastruktury sieciowej.
- Poprawa stanu arosanitarnego.
- Modernizacja infrastruktury społecznej.

Cel IV - Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji

- Modernizacja głównych przestrzeni publicznych i utworzenie nowych.
- Poprawa poziomu bezpieczeństwa.
- Wykorzystanie zabytkowego zasobu dziedzictwa materialno –kulturowego na potrzeby rozwoju funkcji kulturalnych i turystycznych.

6. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Opis przedsięwzięć w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Sejny na lata 2017-2027 składa się z dwóch zasadniczych części:

1. Pierwszą stanowi *lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji*⁵.
2. Drugą, *charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań*⁶, opisane w części programu dotyczącej celów i kierunków działań.

6.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje następujące pozycje:

1. Renowacja wraz z termomodernizacją zabytkowego Ratusza.
2. Remont i wyposażenie Ośrodka Kultury w Sejnach.
3. Stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom w centrum miasta Sejny.
4. Strefa rekreacji na przy ulicy Parkowej oraz ulicy Jerzego Grodzieńskiego.
5. Termomodernizacja budynków komunalnych w Sejnach.
6. Odbudowa Sukiennic Sejneńskich.
7. Rewitalizacja – Centrum Miasta Sejny.
8. Utworzenie CIS – zintegrowana pomoc dla bezrobotnych z terenu miasta Sejny.
9. Organizacja spotkań i szkoleń dla osób uzależnionych z terenu miasta.
10. Renowacja Pałacu Biskupiego w Sejnach.
11. Rewitalizacja podwórek i przestrzeni międzyblokowych na terenie centrum.
12. Rewitalizacja kulturalna Śródmieścia poprzez imprezy plenerowe.
13. Integracja i aktywne działania szansą na zmianę.
14. Pokolorujmy Sejny.
15. „Mała przestrzeń – duża aktywność, rewitalizacja placu przy Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach”.
16. Co dzień naprzód.
17. Wykonanie sieci ciepłej wraz z przyłączami do budynków.

---

⁵Art. 15. ust.1. pkt. 5a *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji.*

⁶Art. 15. ust.1. pkt. 5b *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji.*

PROJEKT NR 1	
Nazwa projektu	Renowacja wraz z termomodernizacją zabytkowego Ratusza
Lokalizacja projektu	Ul. Józefa Piłsudskiego 25, Sejny
Skrócony opis projektu	<p>Zadanie to polega na poprawie wizualnego wyglądu budynku poprzez przeprowadzenie prac remontowo-budowlanych termomodernizacyjnych oraz konserwatorskich.</p> <p>Projekt przyczyni się do poprawy jakości i atrakcyjności przestrzeni miejskiej w ramach kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów śródmieścia, w celu osiągnięcia rezultatów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.</p> <p>Budynek bezpośrednio przylega do Rynku miasta. Przekształcenie przestrzeni uwzględniać będzie możliwość adaptacji i połączenia funkcji użytkowej, reprezentacyjnej oraz rekreacyjnej. Projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szerszego związanego z ochroną zabytków tj. rewaloryzacji, wyeksponowania, odnowy. Celem projektu jest zabezpieczenie i utrwalenie oryginalnej substancji zabytku, poprzez wykonanie niezbędnych prac remontowych i konserwatorskich w zabytkowym Ratuszu Miejskim: wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana dachu, docieplenie elewacji, konserwacja ścian, kominów oraz podłóg.</p>
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny
Szacunkowa wartość projektu	1 500 000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Sejneńszczyzny
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	<p>Monitoring będą prowadzili pracownicy Urzędu Miasta Sejny zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będzie na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Miasta w Sejnach po zakończeniu realizacji projektu.</p> <p>Liczba wyremontowanych zabytków, mierzona na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miasta Sejny.</p>
Potencjalne źródła finansowania	<p>Kredyty i pożyczki komercyjne</p> <p>Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p>
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 2	
Nazwa projektu	Remont i wyposażenie Ośrodka Kultury w Sejnach
Lokalizacja projektu	Ul. 1 Maja 17, Sejny
Skrócony opis projektu	<p>Realizacja projektu umożliwi spełnienie wymaganych standardów dla tego typu obiektów, a przede wszystkim jest warunkiem niezbędnym dla rozszerzenia jego oferty kulturalnej. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności do zasobów kulturowych regionu poprzez poprawę stanu infrastruktury kultury i wzbogacenie wyposażenia, co stanowi potencjał do poszerzenia istniejącej oferty kulturalnej. Dzięki realizacji projektu instytucja kultury objęta zostanie wsparciem i udostępniona dla szerszego grona odbiorców, w tym również dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Celem projektu jest wykonanie niezbędnych prac remontowych budynku Ośrodka Kultury: wymiana stolarki drzwiowej, wymiana dachu, docieplenie elewacji, konserwacja ścian, kominów oraz podłóg, modernizacja i wyposażenie sceny, oraz pomieszczeń warsztatowych a także zagospodarowanie terenu wokół Ośrodka.</p> <p>Celem bezpośrednim projektu jest poprawa istniejącej infrastruktury co przyczyni się to do stworzenia warunków wstępnych do trwałego rozwoju gospodarczego regionu. Projekt przyczyni się do zwiększenia zasobów w mieście Sejny oraz znacząco poprawi wizerunek budynku w otoczeniu.</p>
Podmioty realizujące projekt	Ośrodek Kultury w Sejnach, Miasto Sejny,
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	<p>Odbiorcami efektów realizacji projektu będą głównie mieszkańcy miasta Sejny, którzy czerpać będą bezpośrednio korzyści z rozwoju oferty kulturalnej w mieście. Ponadto projekt skierowany jest do wszystkich mieszkańców powiatu sejneńskiego, którzy korzystają z atrakcji, a w szczególności do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańców powiatu i województwa, - turystów i odwiedzających region, zarówno z kraju, jak i z zagranicy, z uwagi na atrakcyjną ofertę, która jest do nich kierowana, - kadry pracowniczej, artystycznej, muzycznej i technicznej, - instytucji kulturalnych współpracujących z Ośrodkiem Kultury w Sejnach.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy Ośrodka Kultury zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	<p>Kredyty i pożyczki komercyjne</p> <p>Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p>

PROJEKT NR 2	
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmagają się z wyeliminowaniem negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 3	
Nazwa projektu	Stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom w centrum miasta Sejny
Lokalizacja projektu	Centrum, ul. Józefa Piłsudskiego, Sejny
Skrócony opis projektu	<p>Zasadniczym celem rewitalizacji będzie stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, w której wzmocniony zostanie potencjał społeczny.</p> <p>W projekcie główny nacisk położony jest na wyjątkową wartość przestrzeni w Centrum i jego najbliższym otoczeniu. Zostanie zorganizowana przestrzeń interaktywna, wielowarstwowa sprzyjająca mieszkańcom. Stworzone będą miejsca spotkań, odpoczynku, różnych aktywności, które odpowiednio wpisane w tkankę miasta podniosą jej wartość i nadadzą nową jakość życia mieszkańców . W przestrzeni objętej inwestycją zaplanowano nasadzenia w celu wzbogacenia jej o zieleń.</p> <p>Śródmieście nie tworzy spójnej i atrakcyjnej całości przestrzenno-funkcjonalnej ze względu na niską jakość przestrzeni publicznej i nieefektywne wykorzystanie lokalnych zasobów. Uwidaczniające się coraz większe kontrasty pomiędzy ścisłym centrum, a innymi dzielnicami miasta, w których stale podnoszona jest jakość przestrzeni.</p> <p>Brak miejsc i placówek skupiających różne formy aktywności ludzkiej, ściągających zainteresowanie obserwatorów. Zanieczyszczenie powietrza z uwagi na niejednorodny system ogrzewania, w tym węglem oraz duży ruch komunikacyjny. Brak małej architektury świadczącej o tożsamości miejsca i motywów przewodnich dla przestrzeni publicznej.</p> <p>Teren planowanej inwestycji planuje się wyposażyć w sieć kanalizacji oraz sieć oświetlenia ulicznego.</p> <p>Główne kierunki działań skupiać się będą wokół: poprawy jakości życia mieszkańców, działań na rzecz aktywizacji i spójności społecznej, poprawy jakości i estetyki przestrzeni publicznej oraz ożywienia gospodarczego, a także poprawy wizerunku i sposobu postrzegania obszaru objętego rewitalizacją. Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na budowanie i wzmocnienie tożsamości lokalnej oraz rozwój w obszarze życia kulturalnego, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie inicjatyw lokalnych.</p>
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 3	
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	liczba osób korzystająca z danego projektu na rok, liczba nowoutworzonych etatów pracy, liczba organizowanych spotkań, warsztatów
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy Urzędu Miasta Sejny zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	Kredyty i pożyczki komercyjne Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmagają się do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 4	
Nazwa projektu	Strefa rekreacji na przy ulicy Parkowej oraz ulicy Jerzego Grodzieńskiego
Lokalizacja projektu	ul. Parkowa i ul. Jerzego Grodzieńskiego, Sejny
Skrócony opis projektu	Celem projektu jest poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni miejskiej w ramach kompleksowej rewitalizacji nieużywanego obszaru, w celu osiągnięcia rezultatów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Projekt dotyczyć będzie budowy strefy rekreacji oraz wyposażenie go w plac zabaw, miejsca do uprawiania sportu oraz miejsca na potrzeby organizacji imprez miejskich. Teren planowany pod inwestycje zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum i daje możliwość takiego zagospodarowania, które sprzyjać będzie zwiększeniu dostępności obszarów miejskich zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystując tereny zielone, które to będąc elementem kompozycji urbanistycznej - kształtują układy urbanistyczne, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają indywidualny charakter miastu. Spełniają również szereg funkcji - wypoczynkowe, rekreacyjne, zdrowotne i estetyczne. Przyczyniają się do poprawy jakości życia w miastach.
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny

PROJEKT NR 4	
Szacunkowa wartość projektu	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Liczba osób korzystająca z danego projektu na rok, Liczba nowoutworzonych etatów pracy, Liczba organizowanych spotkań, imprez
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy Urzędu Miasta Sejny zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej,
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 5	
Nazwa projektu	Termomodernizacja budynków komunalnych w Sejnach
Lokalizacja projektu	Budynki w obszarze rewitalizacji, Sejny
Skrócony opis projektu	<p>Celem bezpośrednim projektu jest poprawa istniejącej infrastruktury, co przyczyni się to do stworzenia warunków wstępnych do trwałego rozwoju gospodarczego regionu a także poprawi wpływ na środowisko.</p> <p>Duża część budynków zlokalizowanych w ścisłym centrum miasta będących własnością wspólnot mieszkaniowych znajduje się w złym stanie technicznym. Sytuacja ta wpływa na niską jakość życia mieszkańców, jak również niekorzystny wizerunek przestrzeni publicznych, tym samym centrum miasta nie tworzy spójnej i atrakcyjnej całości przestrzenno-funkcjonalnej.</p> <p>W efekcie realizacji projektu zostaną osiągnięte cele w postaci przywrócenia właściwego stanu technicznego budynku mieszkalnego, a także zabezpieczenia budynku przed dalszą degradacją. Odnowa zdegradowanej substancji mieszkaniowej budynku wielorodzinnego wpłynie na poprawę jakości lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej, poprzez nadanie jej utraconej funkcjonalności i atrakcyjności.</p> <p>W ostatnim czasie nastąpiło nawarstwienie się i utrwalenie licznych zjawisk kryzysowych, które wpłynęły na wykazany obraz śródmieścia. Dominujące wśród nich to: zdegradowanie starówki do funkcji komunikacyjnych, zaniedbane obiekty mieszkalne, przestrzeń</p>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 5	
	<p>niezachęcająca do przemieszczania się pieszo, asfaltowa nawierzchnia, utrata dominacji śródmieścia, jako ośrodka handlowo-biznesowego, brak ożywionego wizerunku śródmieścia symbolizującego witalność mieszkańców.</p> <p>Celem projektu jest poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni miejskiej w ramach kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów śródmieścia poprzez remont i odnowę wielorodzinnych budynków mieszkalnych, jak również poprawa jakości życia mieszkańców. Celem projektu jest również ochrona dziedzictwa kulturowego z uwagi na lokalizację obiektu w ścisłym centrum miasta w strefie ochrony konserwatorskiej.</p>
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny,
Szacunkowa wartość projektu	3.000.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Liczba zmodernizowanych budynków
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	EFRR, FS
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 6	
Nazwa projektu	Odbudowa Sukiennic Sejneńskich
Lokalizacja projektu	Park w centrum miasta w obszarze rewitalizacji, Sejny
Skrócony opis projektu	Sukiennice Sejneńskie stanowią jedno z najcenniejszych zabytków rejonu. Ich budowa rozpoczęła się w 1829 r., została zakończona już w 1833r., lecz przerwana w między czasie powstaniem listopadowym. Dalsze losy historii, a w szczególności okres II Wojny Światowej nie oszczędził Sejneńskich Sukiennic, które zostały doszczętnie spalone przez Niemców w 1943r. Po II wojnie Sukiennice zostały rozebrane.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 6	
	<p>W chwili obecnej powstała inicjatywa odbudowy Sejneńskich Sukiennic i wykorzystanie ich na cele kulturalne i handlowe. Na przeprowadzenie planowanych inwestycji planuje się pozyskanie środków z funduszy UE.</p> <p>Projekt przyczyni się do uporządkowania przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym. Realizacja projektu wpłynie na przeciwdziałanie degradacji substancji zabytkowej w mieście, podwyższając jakość przestrzeni publicznej w obszarze centrum miasta.</p>
Podmioty realizujące projekt	Muzeum Ziemi Sejneńskiej, Miasto Sejny
Szacunkowa wartość projektu	5 000 000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Odbiorcami efektów realizacji projektu będą wszyscy mieszkańcy miasta, którzy czerpać będą bezpośrednio korzyści z życia w miejscu o estetycznej przestrzeni publicznej
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	Kredyty i pożyczki komercyjne Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE: EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym obiektów zabytkowych. Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 7	
Nazwa projektu	Rewitalizacja – Centrum Miasta Sejny
Lokalizacja projektu	Budynki w obszarze rewitalizacji, ul. Józefa Piłsudskiego, ul. Emilii Plater
Skrócony opis projektu	Kompleksowa modernizacja substancji komunalnej dot. przestrzeni pomiędzy ul. Plater, Piłsudskiego i Zawadzkiego. Modernizacja do minimalnych standardów sanitarnych, położenie sieci ciepłowniczej, wodno-kanalizacyjnej oraz oświetlenia. Zastąpienie istniejącej infrastruktury poprzez nowe rozwiązania architektoniczne optymalizujące

PROJEKT NR 7	
	<p>wykorzystanie terenu i zasobów. Zwiększenie podaży mieszkań do wynajęcie, usług dostępnych dla mieszkańców oraz budowa infrastruktury społecznej, żłobki, bary mleczne.</p> <p>Duża część budynków zlokalizowanych w ścisłym centrum miasta będących własnością Miasta oraz wspólnot mieszkaniowych znajduje się w złym stanie technicznym. Sytuacja ta wpływa na niską jakość życia mieszkańców, jak również niekorzystny wizerunek przestrzeni publicznych, tym samym centrum miasta nie tworzy spójnej i atrakcyjnej całości przestrzenno-funkcjonalnej.</p> <p>W ostatnim czasie nastąpiło nawarstwienie się i utrwalenie licznych zjawisk kryzysowych, które wpłynęły na wykazany obraz śródmieścia. Dominujące wśród nich to: zdegradowanie starówki do funkcji komunikacyjnych, zaniedbane obiekty mieszkalne, przestrzeń niezachęcająca do przemieszczania się pieszo, asfaltowa nawierzchnia, utrata dominacji śródmieścia, jako ośrodka handlowo-biznesowego, brak ożywionego wizerunku śródmieścia symbolizującego witalność mieszkańców.</p> <p>Inwestycja ta związana jest również z renowacją i odbudową ciągu elewacji budynków wzdłuż ul. Józefa Piłsudskiego. Zadanie to stanowi jeden z elementów (etapów) prac związanych z renowacją zabytkowej części miasta i poprawą walorów estetycznych zabytkowych budynków i zabytkowej części Miasta Sejny.</p>
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny, partnerzy kapitałowi –PPP
Szacunkowa wartość projektu	10.000.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Odbiorcami efektów realizacji projektu będą wszyscy mieszkańcy miasta, którzy czerpać będą bezpośrednio korzyści z życia w miejscu o estetycznej przestrzeni publicznej.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	Kredyty i pożyczki komercyjne Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 8	
Nazwa projektu	Utworzenie CIS – zintegrowana pomoc dla bezrobotnych z terenu miasta Sejny
Lokalizacja projektu	Sejny
Skrócony opis projektu	Na terenie rewitalizowanym występuje duże bezrobocie strukturalne. Po części jest ono związane z przemianami społeczno gospodarczymi kraju, które zdeterminowały pewne negatywne następstwa w odniesieniu do rynku pracy. W efekcie mieszkańcy Sejn nie posiadają umiejętności, które byłyby poszukiwane na obecnym rynku pracy. Aby umożliwić im przekwalifikowanie, czy podniesienie kompetencji, zasadne staje się zorganizowanie na terenach marginalizowanych szkoleń, które mogą przyczynić się do zmniejszenia poziomu bezrobocia.
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny, Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
Szacunkowa wartość projektu	300.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Liczba przeszkolonych osób Liczba osób które znalazły pracę
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	EFRR, EFS
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 9	
Nazwa projektu	Organizacja spotkań i szkoleń dla osób uzależnionych z terenu miasta Sejny
Lokalizacja projektu	Sejny

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 9	
Skrócony opis projektu	Na terenie rewitalizowanym zamieszkuje ludność, która częściowo uległa procesom marginalizacji. Osoby będące jego mieszkańcami często narażeni są na różnego rodzaju patologie. Aby je minimalizować konieczne staje się m.in.: organizowanie spotkań i szkoleń terapeutycznych dla osób, które wymagają podjęcia wobec nich czynności zaradczych.
Podmioty realizujące projekt	Główny realizator projektu: Miasto Sejny we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach.
Szacunkowa wartość projektu	200.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	EFRR, EFS
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 10	
Nazwa projektu	Renowacja Pałacu Biskupiego w Sejnach
Lokalizacja projektu	Sejny
Skrócony opis projektu	Zasadność tej inwestycja wynika przede wszystkim z wartości historycznej obiektu. Podobnie jak w przypadku Klasztoru obiekt ten nie jest własnością gminy, dlatego przy realizacji tego zadania niezbędna jest współpraca Parafii Rzymsko Katolickiej z podmiotami zainteresowanymi jego renowacją. Celem bezpośrednim projektu jest poprawa istniejącej infrastruktury co przyczyni się to do stworzenia warunków wstępnych do trwałego rozwoju gospodarczego regionu.

PROJEKT NR 10	
Podmioty realizujące projekt	Parafia Rzymsko Katolicka
Szacunkowa wartość projektu	2.000.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	-Kredyty i pożyczki komercyjne -Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 11	
Nazwa projektu	Rewitalizacja podwórek i przestrzeni międzyblokowych na terenie centrum
Lokalizacja projektu	Sejny
Skrócony opis projektu	Niska jakość przestrzeni publicznej, brak ożywionego wizerunku śródmieścia symbolizującego witalność mieszkańców, nawarstwienie się i utrwalenie licznych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i przestrzennej. Zdegradowanie starówki do funkcji komunikacyjnych, przestrzeń niezachęcająca do przemieszczania się pieszo (asfaltowa nawierzchnia, zaniedbane podwórka, nieliczne odrestaurowane obiekty, nieatrakcyjne witryny sklepowe, nieciekawa zieleń). Brak widocznej dominacji śródmieścia, jako ośrodka handlowo-biznesowego. Odpyły ludzi młodych, a co za tym idzie duży odsetek ludzi starszych. Brak ożywionego wizerunku śródmieścia. Celem projektu jest poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych na terenie przewidzianym do rewitalizacji z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju w celu wzmocnienia potencjału społecznego mieszkańców, poczucia bezpieczeństwa, rozwijania poczucia tożsamości lokalnej i odpowiedzialności.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 11	
	<p>W ramach projektu planuje się uatrakcyjnić podwórka i przestrzeni międzyblokowych poprzez przebudowę nawierzchni, oświetlenie, monitoring wizyjny, wykonanie kompozycji zieleni, tworzenie placów zabaw i miejsc rekreacji dla dzieci i dorosłych, wzbogacenie przestrzeni w elementy małej architektury oraz systemy informacji wizualnej.</p> <p>Realizacja projektu wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców. Dzięki atrakcyjnie zagospodarowanej przestrzeni miejskiej powstanie możliwość spędzania wolnego czasu w przestrzeni śródmiejskiej, co pozytywnie wpłynie na integrację mieszkańców i wzmocni ich poczucie tożsamości z miejscem, które zamieszkują. Najmłodszym mieszkańcom obszaru udostępnienie atrakcyjnych placów zabaw da możliwość do kreatywnego i wszechstronnego rozwoju.</p>
Podmioty realizujące projekt	Miasto Sejny
Szacunkowa wartość projektu	1.000.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Uzyskanie wskaźników produktu mierzone będą na podstawie protokołów odbioru robót. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	-Kredyty i pożyczki komercyjne -Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 12	
Nazwa projektu	Rewitalizacja kulturalna Śródmieścia poprzez imprezy plenerowe
Lokalizacja projektu	Centrum miasta Sejny
Skrócony opis projektu	W ramach projektu planuje się cykliczne imprezy i wydarzenia o charakterze kulturalnym. Organizowane wydarzenia, szczególnie na terenie ogólnie dostępnym, jakim jest Rynek

PROJEKT NR 12	
	<p>miasta, będą dużym urozmaiceniem dla lokalnych mieszkańców, a jednocześnie dają szansę instytucjom kultury na prezentację oferty artystycznej poza murami obiektu, w którym na co dzień prowadzona jest działalność kulturalna. Dzięki temu zyskujemy możliwości realizacji prezentacji artystycznych, uroczystości państwowych i lokalnych, cyklicznych pokazów teatralnych, koncertów muzycznych, które z jednej strony zachęcą mieszkańców do czynnego uczestnictwa, z drugiej strony pozwolą wypracować „kulturalne” przyzwyczajenia i będą urozmaiceniem czasu spędzanego w centrum miasta np. podczas spacerów, wizyt w okolicznych lokalach gastronomicznych.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do realizacji celu programu rewitalizacji w postaci poprawy jakości życia mieszkańców w sferze społecznej.</p> <p>Kulturalne ożywienie centrum miasta zachęci mieszkańców do spędzania wolnego czasu w jego historycznej strefie i jednocześnie stanie się punktem wyjścia dla działań rewitalizacyjnych, w szczególności tych związanych z turystyką i kulturą.</p> <p>Imprezy plenerowe, nawet mniejsze stanowią obecnie jedną z głównych kategorii produktu turystycznego, są bowiem nowoczesną formą promocji, ułatwiającą dotarcie do nowych odbiorców, a także kreującą pozytywny wizerunek miasta</p>
Podmioty realizujące projekt	Główny realizator projektu: Ośrodek Kultury w Sejnach, Miasto Sejny
Szacunkowa wartość projektu	500.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	W wyniku realizacji projektu zostaną osiągnięte rezultaty w postaci aktywizacji i integracji społeczności lokalnej dzięki stworzeniu w przestrzeni śródmieścia oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców, jak również do turystów.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	Kredyty i pożyczki komercyjne -Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 13	
Nazwa projektu	Integracja i aktywne działania szansą na zmianę
Lokalizacja projektu	Centrum miasta Sejny
Skrócony opis projektu	<p>Przedmiotem jest aktywna integracja społeczna-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób bezrobotnych sprofilowanych jako najbardziej oddalone od rynku pracy. Osoby zaliczone do grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Poprzez aktywne działania – zastosowanie instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym i edukacyjnym grupa docelowa zostanie wyposażona w umiejętności, kwalifikacje, kompetencje społeczno – zawodowe podnoszące ich wartość na rynku pracy. Uczestnicy zostaną również wyposażeni w kapitał pomagający na właściwe pełnienie ról w społeczeństwie. Nastąpi również wzrost samodzielności życiowej uczestników projektu. Otrzymają szansę na pozytywne zmiany w życiu. Uczestnictwo w projekcie przyczyni się do zwiększenia potencjału osobowościowego, zwiększy szanse na aktywne poruszanie się po rynku pracy, zainicjuje pozytywne zmiany w życiu społecznym, nie tylko uczestników ale i ich rodzin i otoczenia.</p>
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej „Miasto Sejny
Szacunkowa wartość projektu	300.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	<p>Realizacja projektu przyczyni się do złagodzenia zjawiska wykluczenia społecznego i zagrożenia ubóstwem, wycofania, zwiększona zostanie integracja co w przyszłości skutkować będzie lepszym funkcjonowaniem społecznym osób, rozbudzeniem ich ambicji i zainteresowań, zwiększenie szans powrotu na rynek pracy i wzrost niezależności społeczno-ekonomicznej od pomocy systemowej. Dzięki realizacji kompleksowego wsparcia grupa docelowa zostanie wyposażona w nowe możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-zawodowym.</p> <p>Grupa docelowa to osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osoby bezrobotne, najbardziej oddalone od rynku pracy (III profil w PUP), o niskiej motywacji, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z więcej niż jednej przyczyny określonej w ustawie o pomocy społecznej (art.7), bardzo często z niskim poziomem wykształcenia i świadomości społecznej dotyczącej zmieniającej się rzeczywistości.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Monitoring będą prowadzili pracownicy instytucji wnioskującej zgodnie z zakresami obowiązków. Natomiast wskaźniki rezultatów mierzone będą na podstawie danych uzyskanych po zakończeniu realizacji projektu.
Potencjalne źródła finansowania	<p>Kredyty i pożyczki komercyjne</p> <p>Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, EFS Programy Współpracy Transgranicznej,</p>
Sfery procesu rewitalizacji,	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmagają się do

PROJEKT NR 13	
w które wpisuje się projekt	wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 14	
Nazwa projektu	Pokolorujmy Sejny
Lokalizacja projektu	Miasto Sejny- teren objęty programem rewitalizacji
Skrócony opis projektu	<p>W ramach projektu planuje się przeprowadzenie serii działań artystycznych i profilaktycznych w formie pracy podwórkowej w przestrzeni Miasta Sejny skierowanych do dzieci i młodzieży należących do rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, nałogami i wykluczeniem społecznym, a w szczególności osób małoletnich spędzających czas na terenie miasta i nie uczestniczących w żadnych zajęciach pozalekcyjnych.</p> <p>Wybrane zostaną 4 lokalizacje w obrębie terenu miasta objętego programem rewitalizacji, gdzie chętnie uczęszczają dzieci/młodzież. Miejsca te posłużą jako przestrzeń do przeprowadzenia warsztatów i działań edukacyjnych w formie pracy podwórkowej angażującej lokalne środowisko. W każdej z lokalizacji odbędą się innego typu otwarte i atrakcyjne warsztaty dla różnych grup wiekowych.</p> <p>Działania w ramach projektu będą miały formę działań integracyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Warsztatów bębniarskich oraz poi -Warsztatów tańca współczesnego -Warsztatów kuglarstwa -Warsztatów teatralnych -Warsztatów fotograficznych -Warsztatów plastycznych (street art) -Warsztatów rękodzielniczych (recykling art) <p>W ramach projektu uczestnicy warsztatów stworzą plenerowy spektakl teatralny, który zostanie wystawiony w przestrzeni Miasta Sejny.</p> <p>Dodatkowo w ramach warsztatów powstaną murale i inne ciekawe formy przestrzenne np. meble ekologiczne, które będzie można zaadaptować do przestrzeni miejskiej (tzw. pokolorowane podwórka).</p> <p>-Zwieńczeniem projektu będzie otwarty wieczorny występ bębniarzy, artystów poi oraz kuglarzy.</p> <p>Dodatkowo w ramach projektu specjaliści z zakresu streetworkingu i resocjalizacji przeprowadzą diagnozę problemów i superwizję w Placówce wsparcia dziennego w Sejnach (dawna Świetlica Środowiskowa) oraz podzielią się dobrymi praktykami, które będzie można następnie wykorzystać w pracy podwórkowej w Mieście Sejny. W mieście Ełk aktualnie realizowany jest pilotażowy program działań rewitalizacyjnych przyjmujących</p>

PROJEKT NR 14	
	formę streetworkingu, pracy podwórkowej i animacji kulturalnej tzw. ożywianie starych podwórek, nad którego stworzeniem pracowała również Justyna Kulikowska- prezes Stowarzyszenia Origo w ramach projektu "Nowe Śródmieście Miasta Ełk- wzór na rewitalizację" współfinansowanym ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz budżetu państwa.
Podmioty realizujące projekt	Stowarzyszenie ORIGO http://www.origo.sejny.pl Stowarzyszenie Juchowska Aktywna Młodzież Alternatywna- partner projektu z gminy Ełk, woj. warmińsko-mazurskie http://jama.osp.org.pl/ Forum Animatorów Społecznych Warmii i Mazur- partner projektu z gminy Ełk, woj. warmińsko-mazurskie http://www.forumanimatorow.org/
Szacunkowa wartość projektu	25 000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	- Aktywizowanie i socjalizowanie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących teren rewitalizacji Miasta Sejny -Wdrażanie streetworkingu w mieście Sejny jako skutecznej formy resocjalizacji dzieci i młodzieży zaniedbanych wychowawczo -Ożywienie przestrzeni Miasta Sejny poprzez działania animacyjne i kulturalne skierowane do szerokiego grona odbiorców -Wsparcie działań Placówki wsparcia dziennego (dawna Świetlica Środowiskowa w Sejnach) poprzez współpracę z partnerami o dużym doświadczeniu w zakresie działań obejmujących pracę podwórkową, streetworking i animację kultury -Zachęcenie młodzieży do własnoręcznego tworzenia np. mebli ogrodowych czy innego rękodzieła, które będzie można następnie sprzedać na kiermaszach rękodzielniczych lub wykorzystać do upiększenia przestrzeni Miasta Sejny
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Ocena ilościowa: -liczba uczestników i odbiorców projektu (listy obecności, dokumentacja zdjęciowa) -liczba wydarzeń artystycznych -liczba godzin warsztatowych -liczba przeprowadzonych superwizji -stworzenie na najbliższe lata diagnozy i planu rozwoju dla Placówki wsparcia dziennego w Sejnach -liczba powstałych w wyniku warsztatów wytworów- mural, rękodzieło
Potencjalne źródła finansowania	-Urząd Miasta Sejny -Starostwo Powiatowe w Sejnach -środki własne Stowarzyszenia ORIGO w tym dofinansowania pozyskane na drodze konkursów grantowych i trybu pozakonkursowego od fundacji i stowarzyszeń polskich i zagranicznych

PROJEKT NR 14	
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	-Ożywienie społeczne miasta -Wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w szczególności dzieci i młodzieży zamieszkujących teren objęty rewitalizacją -Upiększenie przestrzeni miasta w miejscach zaniedbanych

PROJEKT NR 15	
Nazwa projektu	„Mała przestrzeń – duża aktywność, rewitalizacja placu przy Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach”
Lokalizacja projektu	Projekt będzie realizowany na terenie Miasta Sejny, w powiecie sejneńskim, w województwie podlaskim, na działkach oznaczonych nr geodezyjnym 1584/42, 1584/37 położonych przy ulicy Łąkowej 26. Na terenie inwestycji obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Sejny Uchwała Nr III/10/06 Rady Miasta Sejny z dnia 28 grudnia 2006 r. z późniejszymi zmianami.
Skrócony opis projektu	<p>W ramach projektu na terenie działki zlokalizowane będą urządzenia służące do rekreacji najmłodszym, urządzenia siłowni zewnętrznej, kosze na śmieci, ławki, tablice informacyjne. Istniejąca zieleń będzie wykorzystywana w celach rekreacyjnych. Projektowane urządzenia w maksymalnym stopniu dopasowano do istniejącego zagospodarowania, nie planuje się wycinki istniejących drzew.</p> <p>W części północnej, pomiędzy drzewami owocowymi, rozmieszone zostaną urządzenia siłowni plenerowej. W części południowej obszaru zaplanowano park z nową i starą zielenią parkową i fontanną. Przy granicy wschodniej w pobliżu fontanny zlokalizowano ogrodzony plac zabaw z urządzeniami do zabaw. Wokół fontanny zaplanowano ławki. Od strony północnej murek okalający fontannę jest zlicowany z powierzchnią terenu, dlatego zaplanowano donice betonowe jako tymczasowe rozwiązanie wyznaczające i zabezpieczające strefę fontanny. Głębokość fontanny wynosi około 1,30 m, docelowo zalecane jest wypłylenie niecki fontanny. W pobliżu budynku Powiatowego Urzędu Pracy zaplanowano również mały utwardzony plac z ławkami dla oczekujących interesantów.</p> <p>Nawierzchnie:</p> <p>W granicach istniejących alejek i obszaru wokół fontanny przewidziano rozbiórkę istniejących nawierzchni betonowych i chodnikowych oraz wykonanie wokół fontanny nowych nawierzchni utwardzonych z kostki betonowej, na alejkach - nawierzchni żwirowych. W strefie bezpiecznej urządzeń placu zabaw zaplanowano nawierzchnię piaskową, pozostała część terenu placu zabaw to nawierzchnia trawiasta naturalna. Nawierzchnia siłowni zewnętrznej to nawierzchnia trawiasta, naturalna.</p> <p>Zaprojektowano ciągi pieszce o szerokości do 2,0 m o nawierzchni żwirowej oraz obramowanie alejek obrzeżem betonowym o wymiarach 25 cm x 8 cm. Łuki na połączeniach ścieżek zostaną wykonane z obrzeży betonowych docinanych.</p> <p>Szczegółowe rozwiązania w zakresie projektowanych nawierzchni przedstawiają się następująco:</p> <p>nawierzchnia z kostki betonowej; nawierzchnia z kostki betonowej gr. 6 cm; podsypka piaskowo-cementowa o gr. 5 cm po zagęszczeniu;</p>

PROJEKT NR 15	
	<p>podbudowa z kruszywa łamanego 0-32 mm, stabilizowana mechanicznie gr. 15 cm zagęszczona do $I_s=0,95$;</p> <p>warstwa odsączająca z piasku lub pospółki - zagęszczana mechanicznie gr. 6 cm po zagęszczeniu;</p> <p>obramowania krawężników betonowych 8/30 na podsypce cementowo-piaskowej;</p> <p>nawierzchnia żwirowo-tłuczniowa na podłożu przepuszczalnym:</p> <p>warstwa żwiru - 2-3 cm;</p> <p>żwir gruby fi 5-10mm lub tłuczeń – 5 cm;</p> <p>żwir lub tłuczeń fi 30-40mm – 10 cm;</p> <p>podłoże;</p> <p>nawierzchnia piaskowa na placu zabaw w strefach bezpiecznych:</p> <p>piasek gr. 20 lub 30 cm – wymywany, wolny od cząstek glinu i mułu, wielkość ziaren 0,2 mm do 2 mm;</p> <p>geowłóknina;</p> <p>grunt rodzimy.</p> <p>Po zrealizowaniu urządzeń i nawierzchni planuje się uporządkowanie terenu i wysiew traw w miejscach ubytków. Projekt nie przewiduje wycinki zadrzewienia istniejącego.</p> <p>Zakres prac budowlanych:</p> <p>rozbiórki:</p> <p>rozbiórka istniejących nawierzchni;</p> <p>rozbiórka konstrukcji/rzeźby fontanny;</p> <p>oczyszczenie i plantowanie terenu:</p> <p>Przewiduje się oczyszczenie terenu objętego zakresem inwestycji z kamieni, śmieci, plantowanie oraz wyrównanie terenu z rozplantowaniem ziemi - urobku powstałego podczas korytowania ścieżek; remont fontanny.</p> <p>W związku z ograniczonymi możliwościami finansowymi remont fontanny zaplanowano dwuetapowo. W pierwszy etapie objętym niniejszym opracowaniem zaplanowano:</p> <p>rozbiórkę betonowej konstrukcji/rzeźby fontanny;</p> <p>oczyszczenie ścian niecki wewnętrznych i zewnętrznych - muru z kamienia polnego;</p> <p>uzupełnienie ubytków kamieniem polnym na zaprawie cementowej;</p> <p>uzupełnienie spoin murku zaprawa cementową;</p> <p>obłożenie wierzchu muru płytami betonowymi.</p> <p>Dalszy zakres prac zostanie zrealizowany w kolejnych latach.</p> <p>Wyposażenie</p> <p>Wyposażenie projektowanych alejek stanowią ławki w ilości 9 sztuk, kosze w ilości 2 sztuk oraz 10 betonowych donic. Urządzenia placu zabaw to: 6 urządzeń do zabaw (zjeżdżalnia, obiekt wspinaczkowy, huśtawka ważka, huśtawka podwójna, sprzężynowiec podwójny, karuzela tarczowa), 3 ławki, 2 kosze oraz tablica informacyjna. Urządzenia siłowni to: 8 urządzeń do ćwiczeń („Orbitrek”, „Biegacz”, „Twister”, „Wyciskanie siedząc”, „Wioślarz”, „Drabinka”, „Motyl”, „Rowerek”), tablica informacyjna.</p>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

PROJEKT NR 15	
Podmioty realizujące projekt	Powiat Sejneński
Szacunkowa wartość projektu	197 778,95 zł.
Prognozowane rezultaty projektu	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – ha – 0,31, - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – szt. 1, - Otwarta przestrzeń utworzona lub zrehabilitowana na obszarach miejskich – m2 – 3108,00
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Pomiar wskaźnika rezultatu projektu odbędzie się na podstawie protokołu odbioru prac jednorazowo po zakończeniu realizacji projektu i będzie weryfikowany w okresie trwałości. Dokumenty potwierdzające otrzymanie założonego wskaźnika rezultatu i produktu przechowywane będą w siedzibie Wnioskodawcy. Za monitorowanie wskaźników odpowiedzialny będzie pracownik Starostwa Powiatowego w Sejnach.
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa VIII. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej Działanie 8.6. Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego Priorytet inwestycyjny 9.4. Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.

PROJEKT NR 16	
Nazwa projektu	Co dzień naprzód
Lokalizacja projektu	Sejny
Skrócony opis projektu	W ramach projektu uczestnicy-rodziny o trudnej sytuacji materialnej ,zagrożone wykluczeniem z powodu alkoholizmu, oraz problemach opiekuńczo wychowawczych otrzymają wsparcie w postaci: <ul style="list-style-type: none"> • Diagnozy potrzeb i indywidualny plan działania; • Indywidualne wsparcie psychologiczne i prawne; • Warsztaty aktywizacji zawodowej; • Szkolenie zawodowe;

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty umiejętności i kompetencji społecznych.
Podmioty realizujące projekt	Sejneńskie Towarzystwo Oświatowo –Społeczne ,we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i MOPS w Sejnach, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
Szacunkowa wartość projektu	50 000 ZŁ.
Prognozowane rezultaty projektu	Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze , związane m.in. z nadużywaniem alkoholu przez członka rodziny . Wzrost umiejętności w poszukiwaniu pracy.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	Rozmowy z uczestnikami, ankiety ewaluacyjne ,informacje od partnerów
Potencjalne źródła finansowania	Oś priorytetowa IX-Rozwój lokalny-nabór ogłoszony przez Suwalsko-Sejneńska LGD
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	bezrobocie, problemy alkoholowe niski kapitał społeczny (słabe więzi społeczne, niechęć do współdziałania).

PROJEKT NR 17	
Nazwa projektu	Wykonanie sieci ciepłej wraz z przyłączami do budynków
Lokalizacja projektu	Centrum, Ul. Józefa Piłsudskiego, ul. Emilii Plater, ul. Zawadzkiego – Sejny
Skrócony opis projektu	Wykonanie sieci ciepłej w opisanym fragmencie miasta celem likwidacji niskiej emisji oraz podniesieni standardów infrastruktury technicznej.
Podmioty realizujące projekt	PGK w Sejnach Sp. z o.o.
Szacunkowa wartość projektu	2.000.000 zł
Prognozowane rezultaty projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez dostęp do ciepła sieciowego oraz likwidacja niskiej emisji.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów projektu	

PROJEKT NR 17	
Potencjalne źródła finansowania	<p>Środki własne</p> <p>Dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE : EFRR, Programy Współpracy Transgranicznej</p>
Sfery procesu rewitalizacji, w które wpisuje się projekt	<p>Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Wyznaczony w ramach projektu cel jest spójny z celami określonymi w ramach GPR, a które to zmierzają do wyeliminowania negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno – funkcjonalnych, w tym związanych ze złym stanem technicznym budynków Projekt jest spójny z określonymi w programie kierunkami działań, w tym z działaniem związanym z poprawą jakości i estetyki przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkaniowych, zabytkowych, zdegradowanych.</p>

6.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują szereg pozostałych grup tematycznych działań, w ramach których będą mogły być realizowane w przyszłości działania, które przyczynią się do osiągnięcia celów Programu. a co do których na etapie opracowywania programu nie było możliwe wskazanie informacji tak szczegółowych, jak w przypadku przedsięwzięć podstawowych. Były to:

1. Przestrzenie publiczne

W trakcie dokonanych analiz zidentyfikowano zarówno braki w zakresie urządzonych przestrzeni publicznych i półpublicznych (np. podwórza, podwórka), jak również niską ich jakość i niedostosowanie do aktualnych potrzeb mieszkańców. Realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny dotyczyć zarówno przestrzeni o znaczeniu ponadlokalnym jak również lokalnym, wykorzystywanych prawie wyłącznie przez mieszkańców ich bezpośredniego otoczenia. Przykładowymi działaniami, które mieszczą się w tego rodzaju przedsięwzięciach są:

- Modernizacja istniejących przestrzeni publicznych.
- Rekompozycja istniejących przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni urządzonej.
- Utworzenie nowych przestrzeni publicznych.

Wszystkie działania dotyczące przestrzeni publicznych powinny być realizowane na drodze partycypacji mieszkańców w planowaniu i projektowaniu. Tylko poprzez właściwe rozpoznanie potrzeb wszystkich użytkowników przestrzeni oraz identyfikację konfliktów pomiędzy nimi możliwe będzie osiągnięcie pożądanego efektu końcowego. Ze względu na czasochłonny charakter tego rodzaju projektowania przestrzeni publicznych Urząd Miasta powinien przeznaczyć na etap projektowania i konsultowania przemian przestrzeni publicznych odpowiednie zasoby sił i środków do przeprowadzenia całego procesu.

Przedsięwzięciom związanym z przestrzeniami publicznymi powinny towarzyszyć działania aktywizacyjne skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji o szerokim profilu od kulturalnych, przez sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, czy integracyjne.

2. Niepełnosprawność

Wśród problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji znalazły się kwestie związane z osobami niepełnosprawnymi. Ich koncentracja na wyznaczonym obszarze sprawia, że w ramach planowanej interwencji powinien znaleźć się szeroki wachlarz różnorodnych działań mających na celu ich wsparcie. Do głównych problemów, jakie dotyczą środowisko osób niepełnosprawnych, zaliczono: niską aktywność zawodową osób niepełnosprawnych, niewystarczającą infrastrukturę społeczną oraz powszechne występowanie na obszarze rewitalizacji całego szeregu barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie zarówno osobom niepełnosprawnym, jak również innym grupom. Tak określone niedobory powinny być uzupełniane poprzez następujące rodzaje działań:

- Partycypacyjne planowanie rozwiązań ułatwiających dostęp do obiektów i przestrzeni publicznych oraz prywatnych, np. instytucji kultury, infrastruktury społecznej, sklepów itd. Przykładem takich działań jest audyt potrzeb osób niepełnosprawnych oraz barier

architektonicznych wypracowany wspólnie z przedstawicielami środowiska osób niepełnosprawnych.

- Likwidacja barier architektonicznych i ułatwienie dostępu do usług publicznych dla osób niepełnosprawnych w tym: ruchowo, niedowidzących czy niewidomych.
- Rozszerzenie prowadzonej oferty terapeutycznej skierowanej do osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej np. w ramach: Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowego Domu Samopomocy i in., np. praktyki zawodowe, staże itp..
- Likwidacja niedogodności i braków infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych w bezpośrednim otoczeniu placówek infrastruktury społecznej, np. wyrównanie chodnika itp.
- Utworzenie mieszkań chronionych.
- Utworzenie spółdzielni socjalnej.

3. Wsparcie rodzin wieloproblemowych

Podstawowym problemem obszaru rewitalizacji jest wysoki stopień koncentracji na nim rodzin wieloproblemowych, czyli o wysokim natężeniu całego szeregu różnych problemów społecznych. W ramach planowanych działań rewitalizacyjnych to na tego rodzaju beneficjentach powinno skupić się gros realizowanych działań. Kluczowym zagadnieniem z tego zakresu wsparcia jest skuteczna reintegracja rodzin zagrożonych wykluczeniem z resztą społeczności oraz ich aktywizacja poprzez działania społeczne, kulturalne i in. Na terenie zdegradowanym funkcjonują placówki prowadzące działalność skierowaną do dzieci i młodzieży z rodzin wieloproblemowych. W takich przedsięwzięciach rewitalizacyjnych powinny mieścić się m. in. następujące działania:

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom, w tym:
  - Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin.
  - Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
  - Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy.
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych, w tym:
  - Utworzenie spółdzielni socjalnej.
  - Wyrównywanie szans rozwojowych wychowanków świetlic środowiskowych poprzez dodatkowe zajęcia edukacyjne, sportowe, artystyczne.

4. Infrastruktura mieszkaniowa

Istotnym elementem przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze infrastrukturalnym są działania zmierzające do budowy nowego zasobu mieszkaniowego oraz modernizacji już istniejącego. Prowadzenie procesu rewitalizacji bez uwzględnienia tej grupy działań bardzo wyraźnie ogranicza trwałość interwencji. Na obszarze rewitalizacji problemy związane ze stanem zasobu mieszkaniowego dotyczą wszystkich wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, choć ze względu na ich specyfikę w różnym stopniu i w różny sposób. Przedsięwzięcia te są w bezpośrednio powiązane z takimi grupami działań jak poprawa stanu środowiska, czy działania z zakresu modernizacji i utworzenia przestrzeni publicznych i półpublicznych w bezpośrednim otoczeniu modernizowanych i nowo wybudowanych obiektów. Działania z tej grupy powinny przede wszystkim koncentrować się na:

- Modernizacji istniejącego zasobu komunalnego oraz wspólnot mieszkaniowych wraz z zagospodarowaniem jego bezpośredniego otoczenia oraz towarzyszących im elementom infrastruktury sieciowej.

- Budowie nowych budynków np. w ramach rządowego programu „Mieszkanie PLUS” czy rozwoju różnych form budownictwa społecznego (TBS).

5. Poprawa bezpieczeństwa

Obszar rewitalizacji odznacza się wysokim poziomem koncentracji problemów związanych ze stanem bezpieczeństwa publicznego. Wiąże się to zarówno z występowaniem na jego obszarze kluczowych, z punktu widzenia miasta, przestrzeni publicznych, jak również podobszarów o wysokim poziomie natężenia przestępstw i czynów karalnych. Przedsięwzięcia, których celem będzie zmniejszenie intensywności występowania tych negatywnych zjawisk powinny koncentrować się na takich działaniach jak:

- System monitoringu wizyjnego dla kluczowych przestrzeni publicznych.
- Audyt braków oświetlenia na obszarze rewitalizacji wraz z jego uzupełnieniem.
- Edukacja i profilaktyka z zakresu bezpieczeństwa.

6. Poprawa stanu środowiska

Ważnym wymiarem działań w obrębie planowanej rewitalizacji są działania skierowane na poprawę stanu środowiska. W ramach przeprowadzonej analizy jako podstawowy problem dotyczący większą część obszaru rewitalizacji uznano niską emisję z niskowydajnych, indywidualnych palenisk piecowych. Jej efektem są zarówno uciążliwości związane z pogorszeniem stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców. W związku z tym planowane działania powinny obejmować np. takie przedsięwzięcia jak:

- Rozwój sieci ciepłowniczej, ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy wielorodzinnej.
- Kompleksowe działania głębokiej termomodernizacji, w tym w zakresie zabytkowego zasobu mieszkaniowego.
- Wprowadzanie instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii (OZE).
- Poprawę efektywności energetycznej budynków publicznych.

7. Kultura

Przeprowadzone analizy wykazały duży potencjał obszaru rewitalizacji w zakresie działań kulturalnych. Bogata oferta tego rodzaju wydarzeń oraz wyjątkowe doświadczenie podmiotów je organizujących (m.in. Fundacja Pogranicze, Ośrodek Kultury w Sejnach i in.) powinny zostać wykorzystane także w ramach procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia dotyczące sfery kulturalnej prowadzone na obszarze rewitalizacji powinny pełnić następujące zadania:

- Integrować osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Integrować lokalną społeczność.
- Aktywizować osoby zagrożone wykluczeniem.
- Budować i wzmacniać lokalną, wielokulturową tożsamość obszaru rewitalizacji .

Zarysowane w ten sposób cele powinny być realizowane przez działania wykorzystujące istniejącą infrastrukturę społeczną, oraz przestrzenie publiczne i półpubliczne tak, aby odbywały się lokalnie, jak najbliżej miejsc zamieszkania grup docelowych. Należy zwrócić uwagę na nowoczesną formę zajęć i działań skierowanych do dzieci i młodzieży, obejmujących np. elementy *street artu*, czy działania z zakresu sztuk audiowizualnych.

W ramach tej grupy przedsięwzięć realizacji mogą podlegać działania takie jak np.:

- Adaptacja budynków/pomieszczeń na potrzeby klubu Seniora.
- Adaptacja budynków dla młodzieży.
- Tworzenie domów sąsiedzkich/osiedlowych.
- Działania kulturalne skierowane do dzieci i młodzieży np.:
  - Festiwal *street artu*.
  - Partycypacyjne tworzenie murali.
- Animacje kulturalne w przestrzeniach publicznych i półpublicznych.
- Warsztaty i wystawy plenerowe.
- Spotkania autorskie z przedstawicielami świata kultury.
- Kino letnie.
- Rozbudowa i modernizacja istniejących placówek kulturalnych.

8. Sport i kultura fizyczna dla rewitalizacji

Sejny posiadają podstawową infrastrukturę sportową oraz rekreacyjną. Do przykładowych obiektów tego rodzaju należą m.in. boiska sportowe, w tym typu Orlik, dirt park i in.. Potencjał ten powinien zostać właściwie wykorzystany w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych. Aktywizacja różnych grup wiekowych mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zajęcia sportowe i rekreacyjne może przynieść szereg pozytywnych efektów:

- W przypadku dzieci i młodzieży, w tym z rodzin zagrożonych wykluczeniem będzie propagować właściwe wzorce zachowań oraz poprawiać ogólny stan psychofizyczny. W ten sposób może pełnić formę profilaktyki zarówno w zakresie stanu zdrowia, jak również przeciwdziałania uzależnieniom.
- Dla osób starszych będzie stanowić ważny element wpływający korzystnie na stan zdrowia, w wyniku czego wydłużeniu może ulec okres samodzielności najstarszych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przykładami działania w ramach tej grupy przedsięwzięć mogą być np.:

- Aktywne sportowo wakacje dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.
- Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej np.:
  - Siłowni na otwartym powietrzu.
  - Boisk wielofunkcyjnych.
  - Ścianki wspinaczkowej i in.

7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Integracja działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewniona zostanie poprzez wykorzystanie następujących mechanizmów w obrębie GPR. Są to:

1. Kompleksowość programu.
2. Koncentracja programu rewitalizacji.
3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

7.1. Kompleksowość programu

Wielowymiarowy charakter planowanego procesu rewitalizacji jest jednym z jego immanentnych cech. Rewitalizacja, ze swojej natury bowiem, musi być realizowana poprzez szeroki wachlarz powiązanych ze sobą w logiczną całość działań obejmujących różne sfery (wymiar) miasta. Dlatego też, Gminny Program Rewitalizacji Miasta Sejny na lata 2017-2027 obejmuje swoim zakresem interwencję we wszystkich podstawowych aspektach, tj. zarówno w sferze społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej jak również środowiskowej uwzględniając szereg różnych źródeł finansowania. Tylko tak zaplanowane kompleksowe działania, będą stwarzały możliwość pojawienia się efektu synergii i w konsekwencji osiągnięcie jak najwyższej efektywności przeprowadzonej interwencji.

7.2. Koncentracja programu rewitalizacji

Rewitalizacja, co do zasady, musi ograniczać się do obszarów wymagających interwencji a jednocześnie pełniących istotną rolę z punktu widzenia procesów rozwojowych miasta. W przypadku GPR Miasta Sejny efekt (mechanizm) koncentracji zapewniono:

1. Na poziomie części diagnostycznej, tj. analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego - poprzez przyjęcie progu natężenia zdecydowanej większości spośród analizowanych wskaźników na poziomie wyraźnie przekraczającym wartość o 20% wartość referencyjną dla całego miasta. W rezultacie, otrzymany obszar zdegradowany i rewitalizacji objął obszar o szczególnie wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych.
2. Ograniczenie wielkości obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyraźnie poniżej ustawowych progów dotyczących maksymalnego udziału w:
  - a. Powierzchni gminy (20%). Obszar zdegradowany i rewitalizacji objął 43,2 ha, co stanowiło 9,6% powierzchni Miasta Sejny.
  - b. Liczbie ludności (30%). Obszar zdegradowany i rewitalizacji zamieszkiwany był 1183 osoby, co odpowiadało udziałowi w ogóle liczby mieszkańców miasta na poziomie 13,9%.

Wsparcie z zakresu rewitalizacji w ramach GPR mają zostać objęte również projekty zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji, służące jednak realizacji celów wynikających z programu. W przypadku GPR Miasta Sejny poza obszarem rewitalizacji planowana jest realizacja następujących jednego działania tj. budowa placu zabaw przy ul. Mickiewicza. Jego realizacja poza obszarem rewitalizacji wynika z braku dogodnego terenu w granicach obszaru rewitalizacji, co wynika m.in. z obostrzeń związanych z ochroną konserwatorską zabytkowego, historycznego

układu przestrzennego miasta. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na lokalizację placu poza obszarem jest bezpośrednia bliskość szkoły, której uczniowie, w tym zamieszkali na obszarze rewitalizacji⁷, będą mogli łatwo z takiego obiektu korzystać. W skali Sejn obiekt ten będzie względnie łatwo dostępny dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

7.3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym jest zapewnienie uzupełniania się projektów (a także szerzej: przedsięwzięć) w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to następujących typów komplementarności:

1. Problemowej.
2. Proceduralno-instytucjonalnej.
3. Międzyokresowej.
4. Źródeł finansowania.
5. Przestrzennej.

7.3.1. Komplementarność problemowa

Planowane w ramach GPR działania rewitalizacyjne obejmują wszystkie obszary tematyczne, w wyniku czego oddziaływać będą na wszystkie aspekty jego rozwoju, w tym: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe i techniczne. Zaplanowana paleta działań będzie się uzupełniała, z punktu widzenia poszczególnych wymiarów obszaru, co pozwoli uniknąć fragmentacji działań zawartych w programie.

Zapewnieniu odpowiedniego poziomu powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach a w konsekwencji lepszej koordynacji tematycznej i organizacyjnej działań będą służyły również:

1. Działalność Komitetu Rewitalizacji.
2. Koordynacja całości zaplanowanej interwencji na poziomie Urzędu Miasta przez wyznaczoną osobę.

Powiązania wynikające z ciągu logicznego: **Problem => Cel strategiczny => Cel operacyjny => Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)** przedstawiono poniżej dla każdego z podobszarów rewitalizacji w formie macierzy logicznej (Tabela 7.3.1).

---

⁷ W Sejnach funkcjonują co prawda dwie szkoły podstawowe, ale szkoła z językiem litewskim obejmuje bardzo niewielki udział uczniów ogółem.

Tabela 7.3.1 Powiązania celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych podobszaru Centrum I.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

Zjawisko	Badany wskaźnik	Cel Strategiczny	Kierunki działań	Przedsięwzięcie odpowiadające na problem, ograniczające jego występowanie
Ubóstwo	Wskaźnik liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS	Cel I – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców; Cel II - Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Wsparcie rodzin wieloprotymowych – skuteczny system opieki nad rodziną; Wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa	Utworzenie CIS – zintegrowana pomoc dla bezrobotnych z terenu miasta Sejny; Integracja i aktywne działania szansą na zmianę; Co dzień naprzód
Problemy rodzin	Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin	Cel I – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	Wsparcie rodzin wieloprotymowych – skuteczny system opieki nad rodziną; Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin – promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	Utworzenie CIS – zintegrowana pomoc dla bezrobotnych z terenu miasta Sejny; Organizacja spotkań i szkoleń dla osób; Integracja i aktywne działania szansą na zmianę uzależnionych z terenu miasta Sejny ; Co dzień naprzód
Niepełnosprawność	Wskaźnik syntetyczny problemów niepełnosprawności	Cel I – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	
Bezrobocie	Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia	Cel II - Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Aktywizacja osób bezrobotnych;	Utworzenie CIS – zintegrowana pomoc dla bezrobotnych z terenu miasta Sejny; Integracja i aktywne działania szansą na zmianę
Bezpieczeństwo	Wskaźnik syntetyczny problemów bezpieczeństwa	Cel IV - Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji	Poprawa poziomu bezpieczeństwa	Stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom w centrum miasta Sejny
Kapitał społeczny	Wskaźnika syntetycznego frekwencji wyborczej	Cel I – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	Promocja postaw obywatelskich – budowanie kapitału społecznego	Co dzień naprzód
Problemy alkoholowe	Liczba wniosków kierowanych do MKRPA	Cel I – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin – promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	Organizacja spotkań i szkoleń dla osób uzależnionych z terenu miasta Sejny
Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych w %.	Cel III - Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Rozwój i modernizacja infrastruktury sieciowej	Wykonanie sieci ciepłej wraz z przyłączami do budynków
Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej trwających od 30 min. do 3 godzin w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych	Cel III - Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Rozwój i modernizacja infrastruktury sieciowej	Stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom w centrum miasta Sejny
Problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych usług i przestrzeni	Cel IV - Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji	Modernizacja głównych przestrzeni publicznych i utworzenie nowych	Remont i wyposażenie Ośrodka Kultury w Sejnach; Stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom w centrum miasta Sejny

Zjawisko	Badany wskaźnik	Cel Strategiczny	Kierunki działań	Przedsięwzięcie odpowiadające na problem, ograniczające jego występowanie
Problemy w sferze technicznej	Wiek budynków	Cel III - Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym	Wykonanie sieci ciepłej wraz z przyłączami do budynków
Problemy w sferze technicznej	Wskaźnik udziału lokali komunalnych w ogóle zasobu mieszkaniowego	Cel III - Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym; Rozwój i modernizacja infrastruktury sieciowej	Wykonanie sieci ciepłej wraz z przyłączami do budynków
Problemy w sferze technicznej	udział zabytków w ogóle zasobu zabytkowego w mieście	Cel III - Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa stanu aerosanitarnego	Renowacja wraz z termomodernizacją zabytkowego Ratusza

Źródło: opracowanie własne.

7.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Ten wymiar komplementarności zostanie zapewniony poprzez 2 podstawowe typy działań:

1. Zaplanowaną strukturę zarządzania GPR Miasta Sejny na lata 2017-2027.

Opis struktury zarządzania GPR wraz z określeniem szacunkowych jego kosztów został przedstawiony w Rozdziale 11. Wyznaczenie w UM jednostki (stanowiska), która będzie koordynować i monitorować procesy rewitalizacji przy bezpośrednim powiązaniu z najwyższym szczeblem decyzyjności, tj. władz miasta (Sekretarz Miasta), pozwoli na efektywne i skuteczne wdrażanie programu.

2. Zgodność z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi miasta.

GPR, co przedstawiono w Rozdziale 3, wpisuje się wyraźnie w obowiązujące w okresie opracowywania programu dokumenty strategiczne miasta jakimi było SUIKZP i SRPS. W przypadku Strategii rozwoju miasta, ze względu na wygaśnięcie jej obowiązywania nie dokonano oceny skali i charakteru istniejących powiązań. Ponieważ z dużym prawdopodobieństwem należy przyjąć, że aktualizacja dokumentu nastąpi po uchwaleniu GPR, będzie ona w dużym stopniu spójna z działaniami zaplanowanymi w GPR.

Ponadto, działania w nim zaplanowane współgrają z celami działań zapisanych również w innych dokumentach w tym m.in.:

- Lokalnej Strategii Działania Sejneńsko-Suwalskiej Lokalnej Grupy Działania.
- Programie Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020.
- Miejskim Programem Opieki nad Zabytkami Miasta Sejny na lata 2012 – 2015.
- Programem Ochrony Środowiska dla Miasta Sejny na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 i in.

Dodatkowym elementem, wzmacniającym tego rodzaju komplementarność są także:

- Uspójnienie zapisów GPR z dokumentami planistycznymi, tj. SUIKZP oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Postulowane wykorzystanie części diagnostycznej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w trakcie prac nad aktualizacją dokumentów strategicznych i operacyjnych miasta.

7.3.3. Komplementarność międzyokresowa

Sytuacja miast województwa podlaskiego jest w skali kraju o tyle specyficzna, że w poprzedniej perspektywie finansowej w RPOWP 2007-2013 brak było działań skierowanych bezpośrednio na działania rewitalizacyjne. Pojedyncze miasta województwa, w tym Sejny podjęły co prawda trud opracowania i realizacji własnych programów rewitalizacji, jednak brak środków w RPOWP przeznaczonych bezpośrednio na działania rewitalizacyjne znacząco utrudnił a niekiedy uniemożliwił wdrażanie tych dokumentów. Na terenie miasta Sejny były realizowane przedsięwzięcia, które mogłyby stanowić elementy procesu rewitalizacji, niemniej jednak brak ich koordynacji oraz kompleksowości nie pozwala zakwalifikować ich jako takich.

Planowane w ramach GPR działania uzupełniają przeprowadzone w poprzednim okresie programowania projekty o charakterze infrastrukturalnym takie jak:

1. Tytuł projektu: „Artystyczne spotkania na pograniczu” w ramach Programu Sąsiedztwa Interreg IIIA/TACIS CBC, Polska – Białoruś – Ukraina.

Rezultaty projektu: Plener malarski oraz warsztaty malarskie, Pleneru Rzeźbiarski oraz warsztaty rzeźbiarskie, Jarmark Sztuki Ludowej, Przegląd Piosenki Ludowej.

Data podpisania kontraktu: 27.03.2007 r.

Wartość projektu: 185.145,74 PLN

Kwota dofinansowania z EFRR: 138.859,30 PLN

2. Tytuł projektu: “Termomodernizacja i przebudowa dachu w Szkole Podstawowej im. mjr H. Dobrzańskiego - Hubala w Sejnach” w ramach regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013.

Rezultaty projektu: dociepleni elewacji budynku Szkoły, rozbiórce i przebudowie dachu, położeniu nowego dachu, wykonaniu robót dodatkowych przy termomodernizacji elewacji.

Data podpisania kontraktu 08.07.2010r.

Wartość projektu: 1.014.992,75 PLN

Kwota dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013: 698.629,78 PLN

3. Tytuł projektu: “ Miasto Sejny – Ratusz, rok 1846, wymiana stolarki okiennej”

Rezultaty projektu: przygotowanie frontu robót, zabezpieczenie terenu, demontaż istniejącej stolarki, montaż nowej stolarki, uporządkowanie terenu.

Data podpisania kontraktu 28.04.2016 r.

Wartość projektu: 40.000,00 PLN

Kwota dofinansowania ze środków Samorządem Województwa Podlaskiego: 20.000,00 PLN

4. Tytuł projektu: "Polsko - Litewskie spotkania na pograniczu "Tradycja i współczesność" Sejny - Druskienniki" w ramach Celu 3: Europejska Współpraca Terytorialna Programu Współpracy Transgranicznej "Litwa - Polska",

Rezultaty projektu: W ramach projektu przeprowadzonych zostanie 5 działań po obu stronach granicy: Warsztaty i Plener fotograficzny, które odbędą się w Sejnach, Warsztaty i Plener Malarski, które odbędą się w Sejnach, Festiwal Kultur "Dobrze jest tworzyć wspólnie", który odbędzie się w Sejnach i Druskiennikach, Sportowe spotkania na pograniczu, które odbędą się w Sejnach i Druskiennikach, Warsztaty i Plener Rzeźbiarski, które odbędą się w Sejnach

Data podpisania kontraktu 2010 r.

Wartość projektu: 110.574,00 Euro

Kwota dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa: 93.987,90 Euro

5. Tytuł projektu: Poprawa infrastruktury rekreacyjno– turystycznej w mieście Sejny poprzez budowę Centrum Informacji Turystycznej i wypożyczalni rowerów na Placu Dominikańskim w Sejnach oraz plaży miejskiej nad jeziorem w Sejnach” w ramach regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013.

Rezultaty projektu: Przedsięwzięcie polega na: budowie plaży miejskiej nad jeziorem w Sejnach, budowie pomostu na jeziorze w Sejnach, budowie budynku Centrum Informacji Turystycznej, budowie wypożyczalni rowerów, wydaniu publikacji, zakupie wyposażenia Centrum Informacji Turystycznej oraz wypożyczalni rowerów.

Data podpisania kontraktu 30.04.2009 r.

Wartość projektu: 972.017,45PLN

Kwota dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: 504.581,65PLN

Ponadto, działania znajdujące się na liście przedsięwzięć podstawowych stanowią również kontynuację i rozwinięcie działań zrealizowanych ze środków UE w okresie przed perspektywą finansową UE 2007-2013. Działania w ramach GPR nawiązują do takich projektów jak:

1. Tytuł Projektu: „Oczyszczalnia ścieków wraz z głównym systemem kolektorów sanitarnych”.

Rezultaty projektu: Miejska oczyszczalnia ścieków wraz z głównym systemem kolektorów sanitarnych”, w ramach Programu Współpracy Przygranicznej Phare.

Data podpisania kontraktu: 1996 r.

Wartość projektu: 2.629.330 EUR

Kwota dofinansowania: 160.000 EUR

2. Tytuł Projektu: „Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w ul. Konopnickiej, Grodzkiej, Głowackiego i Przyrzecznej w Sejnach”, Bank Światowy.

Rezultaty projektu: Sieć wodociągowa w ulicach Konopnickiej, Grodzkiej, Głowackiego i Przyrzecznej w Sejnach.

Data podpisania kontraktu: 11.02.2002 r.

Wartość projektu: 342.887 PLN

Kwota dofinansowania w ramach PAOW: 99.437 PLN

3. Tytuł Projektu: „Przygotowanie dokumentacji niezbędnej do budowy dróg w mieście Sejny” w ramach inicjatywy Interreg IIIA/TACIS CBC

Rezultaty projektu: przygotowanie dokumentacji technicznej oraz studium wykonalności dotyczącej budowy dróg w mieście Sejny

Data podpisania kontraktu: 25.10.2005 r.

Wartość projektu: 12.514,64 EUR

Kwota dofinansowania: 9.375,00 EUR

4. Tytuł projektu: „Modernizacja systemu ciepłowniczego – kotłownia przy ul. Parkowej i ul. E. Plater w Sejnach”, Narodowy Program dla Polski 2003 w ramach Funduszu Projektów Infrastruktury Około – biznesowej.

Rezultaty projektu: modernizacja i przebudowa kotłowni

Data podpisania kontraktu: 10.10.2005 r.

Wartość projektu: 231.241,80 EUR

Kwota dofinansowania z BRIPF: 149.666,00 EUR

5. Tytuł projektu: „Otoczenie pomnika bp Antoniego Baranowskiego jako Centrum Obsługi Turystów w Sejnach”, Narodowy Program dla Polski 2003 w ramach Funduszu Projektów Infrastruktury Około – biznesowej.

Rezultaty projektu: wykonanie parkingu, chodników, trawników wraz z małą architekturą oraz budynku szaletu w pobliżu Klasztoru Podominikańskiego w Sejnach.

Data podpisania kontraktu: 14.06.2005 r.

Wartość projektu: 145.121,10 EUR

Kwota dofinansowania z BRIPF: 108.840,30 EUR

6. Tytuł projektu: „Spotkania mieszkańców miast pogranicza polsko – białoruskiego. Sejny – Grodno” w ramach Programu Sąsiedztwa Interreg IIIA/TACIS CBC, Polska – Białoruś – Ukraina.

Rezultaty projektu: seminarium organizacyjne przedstawicieli władz samorządowych Sejn i Grodna, zawody sportowe i rozgrywki młodzieży Sejn i Grodna, warsztaty muzyczno – taneczne młodzieżowych zespołów tańca i śpiewu, Jarmark Sztuki Ludowej.

Data podpisania kontraktu: 03.10.2006 r.

Wartość projektu: 126.383,52 PLN

Kwota dofinansowania z EFRR: 94.787,64 PLN

7. Tytuł projektu: „I Międzynarodowy Plener Rzeźbiarski” w ramach Programu Sąsiedztwa Interreg IIIA/TACIS CBC, Polska – Białoruś – Ukraina.

Rezultaty projektu: Plener rzeźbiarski, w którym udział wzięło 10 rzeźbiarzy z Polski, Białorusi oraz Litwy, w trakcie którego powstało 10 dębowych rzeźb.

Data podpisania kontraktu: 07.06.2006 r.

Wartość projektu: 53.866,85 PLN

Kwota dofinansowania z EFRR: 40.400,14 PLN

7.3.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania GPR miasta Sejny zostanie zapewniona poprzez łączenie finansowania pochodzącego z różnych źródeł w tym m.in.:

1. EFRR, EFS i FS.
2. Prywatnych, w tym m.in.:
  - a. Wspólnot mieszkaniowych.
  - b. Spółdzielni mieszkaniowej.
3. Środków własnych miasta w postaci:
  - a. Budżetu Obywatelskiego.
  - b. Program Współpracy Miasta Sejny z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Pożytku Publicznego.
4. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
5. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
6. Ministerstwa Sportu i Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

7.3.5. Komplementarność przestrzenna

Ze względu na skalę obszaru rewitalizacji, która jest pochodną wielkości samego miasta Sejnym, działania rewitalizacyjne zaplanowane w GPR obejmują dużą część obszaru rewitalizacji. Nie ulega wątpliwości, że poszczególne projekty rewitalizacyjne, ze względu właśnie, na skalę przestrzenną obszaru rewitalizacji będą się wzajemnie dopełniały przestrzennie. Zwiększy to prawdopodobieństwo wystąpienia efektów synergii w trakcie realizacji GPR. Jednocześnie poprzez wysoki stopień powiązania z dokumentami strategicznymi miasta zapewnione zostają powiązania z innymi przedsięwzięciami, których realizacja będzie odbywała się w różnych wymiarach miasta. Planowane działania z zakresu budownictwa mieszkaniowego będą uwzględniały minimalizację możliwości wystąpienia procesów segregacji społecznej i wykluczenia.

Komplementarność przestrzenna GPR przejawia się również w zmianach postulowanych do wprowadzenia do dokumentów z zakresu polityki planowania przestrzennego takich jak Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

8. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji

Szacunkowe ramy finansowe planowanej w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji interwencji przedstawia poniższa tabela. Łącznie na 17 projektów podstawowych przypadło 66,15 mln zł.

Tabela 8.1.1. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Sejny.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Szacunkowa wartość projektu	Dofinansowanie		Krajowe środki publiczne		Środki prywatne	
		Zł	%	Zł	%	Zł	%	Zł
1.	Renowacja wraz z termomodernizacją zabytkowego Ratusza	1 500 000	80%	1 200 000	20%	300 000	0	0
2.	Remont i wyposażenie Ośrodka Kultury w Sejnach	2 000 000	80%	1 600 000	20%	400 000	0	0
3.	Stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom w centrum miasta Sejny	2 000 000	80%	1 600 000	20%	400 000	0	0
4.	Strefa rekreacji na przy ulicy Parkowej oraz ulicy Jerzego Grodzieńskiego	3 000 000	80%	2 400 000	20%	600 000	0	0
5.	Termomodernizacja budynków komunalnych w Sejnach	3 000 000	80%	2 400 000	10%	300 000	10%	300 000
6.	Odbudowa Sukiennic Sejneńskich	5 000 000	80%	4 000 000	10%	500 000	10%	500 000
7.	Rewitalizacja – Centrum Miasta Sejny	10 000 000	80%	8 000 000	10%	1 000 000	10%	1 000 000
8.	Utworzenie CIS – zintegrowana pomoc dla bezrobotnych z terenu miasta Sejny	300 000	80%	240 000	20%	60 000	0%	0
9.	Organizacja spotkań i szkoleń dla osób uzależnionych z terenu miasta Sejny	200 000	80%	160 000	20%	40 000	0%	0
10.	Renowacja Pałacu Biskupiego w Sejnach	2 000 000	80%	1 600 000	0%	0	20%	400 000
11.	Rewitalizacja podwórek i przestrzeni międzyblokowych na terenie centrum	1 000 000	80%	800 000	20%	200 000	0%	0
12.	Rewitalizacja kulturalna Śródmieścia poprzez imprezy plenerowe	500 000	80%	400 000	20%	100 000	0%	0
13.	Integracja i aktywne działania szansą na zmianę	300 000	80%	240 000	20%	60 000	0%	0
14.	Pokolorujmy Sejny	25 000	80%	20 000	0%	0	20%	5 000
15.	„Mała przestrzeń – duża aktywność, rewitalizacja placu przy Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach”	200 000	80%	160 000	20%	40 000	0%	0
16.	Co dzień naprzód	50 000	80%	40 000	20%	10 000	0%	0
17.	Wykonanie sieci ciepłej wraz z przyłączami do budynków	2 000 000	80%	1 600 000	20%	400 000	0%	0
Łącznie		33 075 000		26 460 000		4 410 000		2 205 000

Źródło: opracowanie własne.

9. System wdrażania programu

9.1. Wprowadzenie

Kompleksowy i interdyscyplinarny charakter działań składających się na program rewitalizacji sprawia, że jak w żadnym z przygotowywanych przez miasto dokumentów operacyjnych oraz strategicznych, szczególnego znaczenia nabierają kwestie związane z przygotowaniem skutecznego systemu jego wdrażania.

Dodatkowym elementem, który wpływa na kształt zaproponowanego systemu jest *Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.*, która wprowadza pewne wymogi i konkretne rozwiązania w zakresie dotyczącym fazy wdrażania programów rewitalizacji.

9.2. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

Aby sprawnie, szybko i skutecznie zarządzać Gminnym Programem Rewitalizacji konieczna jest możliwie płaska, w wymiarze instytucjonalnym, struktura zarządzania. Pozwoli to zapewnić względnie szybkie:

- przepływy informacji,
- reakcje na szereg problemów, które mogą pojawić się w trakcie dalszych etapów przygotowywania działań rewitalizacyjnych i ich wdrażania.

Na proponowaną strukturę zarządzania GPR powinny zatem składać się następujące elementy:

1. Pełnomocnik ds. rewitalizacji w osobie Sekretarza Miasta.

Ze względu na rozległość tematyczną podejmowanych działań i ich kompleksowy charakter najwyższy poziom struktury zarządzania GPR powinien być ustanowiony na możliwie najwyższym poziomie decyzyjności w Urzędzie Miasta.

2. Operator rewitalizacji.

Ten element struktury zarządzania GPR odpowiada poziomowi operacyjnemu. Jego konkretne umocowanie w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta leży w gestii władz miasta i będzie zależało m.in.

- od możliwych do zapewnienia środków finansowych na to działanie,
- zakresu prowadzonych działań, który może być zróżnicowany w zależności od skuteczności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

3. Komitet Rewitalizacji – ciało opiniodawczo – doradcze przy Burmistrzu, którego skład będzie w możliwie pełny sposób odzwierciedlał wszystkie grupy interesariuszy działających na obszarze rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji zostanie powołany w terminie do trzech miesięcy po uchwaleniu GPR przez Radę Miasta.

8.2.1. Operator rewitalizacji

Niezwykle istotnym elementem decydującym o efektywności systemu wdrażania programu rewitalizacji jest jego koordynacja. W zależności od wielkości gminy i objętości programu oraz możliwości instytucjonalno-organizacyjnych, jest to najczęściej osoba, lub grupa kilku osób, które odpowiadają za cały szereg kwestii na poszczególnych etapach przygotowania i realizacji

programu. Zharmonizowanie szerokiego wachlarza działań rewitalizacyjnych realizowanego z bardzo różnych źródeł finansowania przez możliwie szerokie spektrum podmiotów jest podstawowym zadaniem koordynacji. Co ważne, w okresie realizacji programu nie będą to wyłącznie jednostki miejskie. Do zadań operatora należeć też będzie monitoring.

8.2.2. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji to nowe, wymagane przez *Ustawę o rewitalizacji* ciało wspomagające burmistrza w zakresie przygotowania, prowadzenia oraz oceny procesów rewitalizacji w gminie. Ma on pełnić rolę forum współpracy i dialogu różnych grup interesariuszy z organami miasta. Celem jego działania jest zarówno opiniowanie spraw dotyczących rewitalizacji, jak również doradztwo w tym zakresie.

Jego powołanie powinno odbyć się **najdalej w terminie trzech miesięcy po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji** przez Radę Miasta. Zasady, na jakich ma funkcjonować Komitet określa w formie uchwały Rada Miasta. Powołanie tego ciała spoczywa natomiast na burmistrzu, który dokonuje tego w formie zarządzenia.

Ze względu na fakt, że Komitet Rewitalizacji zostanie powołany po uchwaleniu GPR, nie jest konieczne wprowadzenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji*.

Organizację działań Komitetu Rewitalizacji zapewnia burmistrz.

Zaleca się, aby w skład Komitetu weszli przynajmniej:

1. Przedstawiciel Urzędu Miasta (1 osoba).
2. Przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach (1 osoba).
3. Przedstawiciel placówek edukacyjnych oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sejnach (1 osoba).
4. Przedstawiciel organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (min.2).
5. Przedstawiciel przedsiębiorców (min. 1).
6. Przedstawiciele mieszkańców (min.3).

9.4. Koszty zarządzania GPR

Szacunkowe koszty zarządzania w perspektywie 10 lat funkcjonowania Programu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9.4.1. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji miasta Sejny w latach 2017-2027.

Zadanie	Działania	Szacowany koszt roczny
Aktualizacja i ocena stopnia wykonania GPR	Działania dotyczące ewaluacji oraz w razie potrzeby aktualizacji dokumentu zlecone zostaną ekspertom zewnętrznym. Ewaluacja przewidziana jest w połowie obowiązywania programu i po jego zakończeniu. Aktualizacja według potrzeb w cyklu 3-letnim.	30 000 zł
Spotkania Komitetu Rewitalizacji	Członkostwo w Komitecie będzie miało charakter społeczny, a zatem nie będzie generowało dodatkowych kosztów. Dopuszcza się jednak uczestnictwo w pracach Komitetu ekspertów zewnętrznych. W oszacowaniu kosztów przyjęto uczestnictwo 2 ekspertów w ciągu roku.	1 000 zł
Monitoring	Działania realizowane będą przez pracowników Urzędu Miasta. Zwiększony zakres obowiązków będzie wynagradzany na zasadzie dodatku specjalnego do pensji - ok. 10% wynagrodzenia (1 pracownik).	3 600 – 6 000 zł
Marketing i edukacja: Włączanie mieszkańców w proces rewitalizacji	Działania włączające realizowane przede wszystkim poprzez konsultacje społeczne. Zwiększony zakres obowiązków pracowników Urzędu Miasta będzie wynagradzany na zasadzie dodatku specjalnego do pensji - 10 - 20% wynagrodzenia (1 – 2 pracowników).	7 000 – 12 000 zł
Marketing i edukacja: ulotki/broszury edukacyjno-informacyjne, infografiki itp.	Zakres dodatkowych form promocji rewitalizacji będzie ustalany na bieżąco. Wstępnie przyjmuje się możliwość organizacji imprez związanych z tworzoną infrastrukturą, a także druk materiałów promocyjnych i informacyjnych.	4 000 – 10 000 zł.
Koszt / rok		15 600 – 29 000 zł
Koszt – cały okres obowiązywania GPR		216 000 – 350 000 zł

Źródło: opracowanie własne.

Zarządzanie projektem realizowane będzie w ramach zadań poszczególnych pracowników Urzędu Miasta w Sejnach oraz jednostek organizacyjnych, przy czym zakłada się możliwość przyznania dodatków specjalnych do wynagrodzenia w związku z powierzeniem dodatkowych zadań, co wynika z postanowień Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych.

9.5. Ramowy harmonogram realizacji Programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w latach 2017-2027 przedstawia poniższy wykres Gant'a.

Tabela 9.5.1. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Sejny w latach 2017-2027.

I.p.	Etapy i rodzaje działań	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.	Uchwalenie GPR przez Radę Miasta											
2.	Powołanie Komitetu Rewitalizacji											
3.	Akcja informacyjno-promocyjna GPR											
4.	Realizacja działań aktywizujących i przygotowujących interesariuszy do dalszych działań											
5.	Przygotowanie działań w tym w ramach RPOWP 2014-2020, w tym opracowywanie dokumentacji technicznych											
6.	Realizacja działań rewitalizacyjnych w tym w ramach RPOWP 2014-2020											
7.	Ocena aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji											
8.	Realizacja pozostałych działań rewitalizacyjnych, w tym z RPOWP 2014-2020											
9.	Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie 2014-2020 wraz z publiczną debatą											
10.	Przygotowanie UM i interesariuszy do działań rewitalizacyjnych w ramach perspektywy UE po 2020											
11.	Realizacja działań rewitalizacyjnych w tym w ramach RPOWP po 2020											

Źródło: opracowanie własne.

10. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Zasady oceny aktualności i stopnia realizacji GPR określone są w art. 22 Ustawy z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Do wskazanych przez Ustawę obowiązków Burmistrza należy dokonywanie oceny stopnia realizacji GPR przynajmniej raz na 3 lata. Ze względu na charakter procesów rewitalizacji, trudno bowiem oczekiwać, że jej efekty w którejkolwiek ze sfer, będą zauważalne w krótszym okresie czasu. Należy przy tym pamiętać, że część efektów, w szczególności dotyczących realizacji programu w sferze społecznej może być zauważalna w jeszcze dłuższej perspektywie, a więc nawet kilkunastoletniej.

Podstawą działań monitorujących wdrażanie programu rewitalizacji jest przeprowadzona diagnoza obszarów problemowych i analiza przyczyn degradacji. Aby proces oceny stopnia realizacji i aktualności programu spełniał swoje funkcje powinien odbywać się w następujących formach:

1. **Monitoring.** Kontrola wszystkich projektów realizowanych w ramach programu zarówno przez UM, jak i pozostałych partnerów procesu rewitalizacji powinna odbywać się w sposób ciągły. Ocena zachodzących zmian powinna odbywać się na dwóch płaszczyznach.
  - a. Poprzez wymiar rzeczowo-finansowy realizacji programu. Istotne jest, aby operator rewitalizacji na podstawie dokumentacji otrzymanej od partnerów programu dokonywał bieżącej oceny zgodności realizowanych prac z przyjętym harmonogramem rzeczowo-finansowym. Szybkie ustalenie rozbieżności pozwoli na sprawne wdrożenie działań naprawczych i zachowanie odpowiedniej płynności całego procesu realizacji programu.
  - b. Przez wymiar zewnętrzny. Do zadań operatora należeć powinna obserwacja uwarunkowań zewnętrznych, takich jak: zmiany legislacyjne, gospodarcze, zmiany wytycznych dotyczących rewitalizacji na poziomie regionalnym oraz krajowym i in. Ta część monitoringu pozwoli na określenie ewentualnych ryzyk pochodzenia zewnętrznego, które mogą w istotny sposób wpłynąć na realizację programu.
2. **Ocena stopnia realizacji i aktualności programu.** Pierwsza powinna odbyć się po trzech latach od uchwalenia programu. Będzie ona pełnić funkcje pomocnicze przy wdrażaniu programu i na tej podstawie możliwe będą niezbędne korekty prowadzonych działań. Druga, bardziej rozbudowana, ocena stopnia realizacji i aktualności programu ocena powinna odbyć się po sześciu latach od uchwalenia programu. Na jej podstawie będzie możliwe podsumowanie kolejnych etapów realizacji programu oraz sformułowanie rekomendacji, w tym również na potrzeby ewentualnej aktualizacji oraz kontynuacji programu. Powinna ona obejmować jak najszerszy zakres zjawisk, możliwie jak najbardziej zbliżony do zakresu diagnozy obszarów zdegradowanych oraz analizy przyczyn ich degradacji.

Ze względu na konieczność zachowania jak największego stopnia porównywalności danych, ocena stopnia realizacji programu powinna być prowadzona w oparciu o:

- Zestaw danych zaproponowanych w części diagnostycznej programu,
- Zaproponowany podział przestrzenny na jednostki urbanistyczne.

Ocena stopnia realizacji programu może zostać uzupełniona także o inne wskaźniki, które w trakcie realizacji programu zostaną uznane za istotne. Wykorzystanie na potrzeby monitoringu wskaźników wykorzystanych w części diagnostycznej będzie powodowało konieczność włączenia

całego szeregu podmiotów, w których gestii leży gromadzenie i udostępnianie tych danych. Listę takich podmiotów przedstawia Tabela 9.1.

Tabela 10.1. Podmioty włączone w procesy monitoringu.

Lp.	Podmiot	Zakres monitoringu	Zjawiska podlegające monitoringowi
1.	Operator rewitalizacji (Urząd Miasta Sejny)	Koordinacja – wszystkie obszary	Koordinacja – wszystkie obszary
2.	Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta w Sejnach	Realizacja projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, realizowanych przez UM.	Wsparcie zewnętrzne
		Sfera społeczna	Poziom edukacji
		Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Dane dotyczące ludności, kontrola organizacji pozarządowych
		Sfera przestrzenna	Gospodarka komunalna
		Sfera przestrzenna	Planowanie przestrzenne
3.	Powiatowy Urząd Pracy	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Bezrobocie
4.	PGK w Sejnach Sp. z o.o.	Sfera przestrzenna	Gospodarka komunalna
5.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Sfera społeczna	Pomoc i świadczenia społeczne
6.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Sfera społeczna	Problemy alkoholowe
7.	Starostwo Powiatowe	Sfera przestrzenna	Wiek budynków mieszkalnych, materiały kartograficzne
8.	Komenda Powiatowa Policji	Sfera społeczna	Przestępczość, wykroczenia
9.	Urząd Skarbowy	Sfera gospodarcza	Poziom dochodów
10.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Sfera społeczna	Problemy rodzin
11.	Urząd Statystyczny	Sfera gospodarcza	Przedsiębiorczość
12.	Szkoły podstawowe i gimnazja	Sfera społeczna	Poziom edukacji (wyniki egzaminów, sprawdzianów itp.) ⁸

Źródło: opracowanie własne.

Zestaw niezbędnych w procesie monitoringu i ewaluacji danych, wykorzystanych w części diagnostycznej, wraz ze źródłem ich pozyskania przedstawia Tabela 10.2.

⁸ Ze względu na likwidację sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej wynikającej z reformy edukacji oraz stopniowe wygaszanie gimnazjów już w perspektywie I oceny stopnia wykonania GPR konieczne będzie opracowanie wskaźników umożliwiających obiektywną ocenę poziomu edukacji na etapie 8-letniej szkoły podstawowej.

Tabela 10.2. Dane do ewaluacji i oceny programu.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik cząstkowy	Źródła danych
Sfera społeczna	Demografia	Wskaźnik syntetyczny problemów starzenia się społeczeństwa	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności	Urząd Miasta w Sejnach
			udział osób sędziwych w ogóle osób w wieku poprodukcyjnym w %	Urząd Miasta w Sejnach
	Ubóstwo	Wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS na 1 tysiąc mieszkańców	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
	Niepełnosprawność	Wskaźnik osób otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne na 1 tysiąc mieszkańców	Liczba osób otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
	Problemy rodzin	Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin	Liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
			Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego na 1 tys. mieszkańców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
			Problemy związane z macierzyństwem - liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu konieczności ochrony macierzyństwa na 1 tys. mieszkańców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
			Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach
	Bezrobocie	Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia	liczba osób bezrobotnych ogółem	Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach
			Liczba osób bezrobotnych długotrwale	Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach
			Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach
			Udział osób bezrobotnych z wykształcenie gimnazjalnym i niższym	Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach
			Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach
			Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia	Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach
	Poziom bezpieczeństwa	Wskaźnik przestępstw	Liczba przestępstw ogółem	Komenda Powiatowa Policji w Sejnach
			Wskaźnik syntetyczny wykroczeń	Liczba wykroczeń ogółem
		Liczba wykroczeń komunikacyjnych		Komenda Powiatowa Policji w Sejnach
		Liczba wykroczeń porządkowych		Komenda Powiatowa Policji w Sejnach
		Wskaźnik interwencji	Liczba interwencji ogółem	Komenda Powiatowa Policji w Sejnach
	Kapitał społeczny	Wskaźnik syntetyczny frekwencji wyborczej	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych	Państwowa Komisja Wyborcza
Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenta RP			Państwowa Komisja Wyborcza	
Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP			Państwowa Komisja Wyborcza	
Edukacja	Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży	Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej	Szkoły w Sejnach	
		Wyniki egzaminu w gimnazjum	Szkoły w Sejnach	
Problemy alkoholowe.	Średnia roczna liczba wniosków skierowanych do MKRPA w Sejnach	Liczba wniosków kierowanych do MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
Sfera gospodarcza	Przedsiębiorczość	Wskaźnik poziomu przedsiębiorczości	Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON	Główny Urząd Statystyczny
	Poziom dochodów	Poziom dochodów	Wartość podatku PIT	Urząd Skarbowy w Suwałkach

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY NA LATA 2017-2027

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik cząstkowy	Źródła danych
Sfera Środowiskowa	Klimat akustyczny		Przekroczenia wskaźników hałasu	WIOŚ
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Wyposażenie i stan infrastruktury technicznej	Udziału liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłowniczej w ogóle budynków mieszkalnych w %	Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłowniczej	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Sejnach
		Stan sieci	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej trwających od 30 min. do 3 godzin	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Sejnach
	Dostępność	wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych usług i przestrzeni	Dostępność do Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ)	Internet
			Dostępność do aptek	Internet
			Dostępność do placówek bankowych	Internet
			Dostępność do bankomatów	Internet
			Dostępność do placówek kultury	Urząd Miasta w Sejnach
Dostępność do ogólnodostępnej przestrzeni sportowo-rekreacyjnej	Urząd Miasta w Sejnach			
Sfera techniczna	Stan techniczny budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945	Ewidencja Gruntów i Budynków (Starostwo Powiatowe)
	Potencjał dziedzictwa materialnego	Udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	Liczba obiektów wpisanych do GEZ	Urząd Miasta w Sejnach

Źródło: opracowanie własne.

11. Mechanizmy włączania interesariuszy

W ramach prowadzonych prac nad programem bardzo dużą uwagę zwrócono na aktywne zaangażowanie mieszkańców w przygotowanie programu. Na każdym etapie powstawania programu udział interesariuszy został zapewniony. Dbano nie tylko o aktywne uczestnictwo mieszkańców ale zapewniono też wymiar edukacyjny (szkolenia) i informacyjny (konkurs plastyczny, happeningi). Wszelkie podejmowane działania poprzedzone były informacjami na stronach Urzędu Miasta oraz plakatami rozwieszonymi w wielu miejscach w mieście oraz ulotkami. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców zastosowano następujące formy partycypacji:

1. Wywiad grupowy – zrealizowany w dniu 8.05.2017 z grupą ds. rewitalizacji. Jako cel główny tego działania zaplanowano wypracowanie misji/wizji do programu rewitalizacji. w trakcie wywiadu starano się również określić przyszłą rolę Zespołu w trakcie wdrażania programu rewitalizacji. Trzecim celem wywiadu było określenie cech efektywnego zarządzania programem. Efekty prac wykorzystano przy opracowaniu wizji oraz w opisie struktury zarządzania i monitorowania.
2. Wywiady indywidualne – przeprowadzone zostały w dniach 15-16.02.2017. Zrealizowano 8 wywiadów z następującymi rozmówcami: przedstawiciel kościoła, przedstawiciel NGO, pracownik muzeum, młodzież licealna (4 osoby), przedstawiciel mniejszości litewskiej, przedsiębiorca, urzędnik zajmujący się kulturą, przedstawiciel MKRPA. Wywiady realizowane były w celu konsultacji granic obszaru rewitalizacji oraz identyfikacji problemów i potrzeb oraz potencjałów występujących na proponowanym obszarze rewitalizacji. Wnioski z wywiadów przedstawiono w rozdziale Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.
3. Badanie ankietowe na grupie reprezentatywnej 200 osób – badanie było prowadzone na przełomie marca i kwietnia 2017 r. z wykorzystaniem ankietów. Dobór próby do badania kwestionariuszowego miał charakter losowo-kwotowy. Celem tego doboru było zapewnienie reprezentatywności wyników uzyskanych w trakcie badania, tak aby mogły być one ekstrapolowane na całą zbiorowość mieszkańców Sejn. Strategią realizacji próby była tzw. random route (metoda „ustalonej ścieżki”).
4. Warsztaty przyszłościowe – 26-27 kwietnia, uczestniczyło 35 osób.
5. Ogólnomiejska debata – 7 czerwca 2017r. Uczestniczyło 7 osób w tym Burmistrz i Starosta.
6. Kawiarenki obywatelskie – 23.03.2017r. (seniorzy – 22 osoby); 08.05.2017r. (młodzież – 8 osób); 24.05.2017r. (otwarta dla wszystkich – 14 osób). Każda z kawiarenek miała inny cel. I – wypracowanie wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. II – identyfikowano potrzeby i wypracowano wstępne pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. III – poszukiwanie pomysłów na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji w Sejnach.
7. Konkurs plastyczny dla dzieci – Celem konkursu było szerzenie informacji o prowadzonych pracach nad programem rewitalizacji oraz przybliżenie samego pojęcia rewitalizacja. Konkurs przeznaczony był dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych pn. „Wymarzone Centrum mojego miasta”, przeprowadzony w związku z trwającymi pracami związanymi z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

Miasta Sejny na lata 2017-2027, na najciekawszą pracę plastyczną, prezentację multimedialną lub film, której temat odnosić się będzie do szeroko rozumianej rewitalizacji widzianej oczami dziecka. Na konkurs wpłynęły 32 prace (33 autorów). Wszyscy autorzy otrzymali nagrody.

8. Happeningi.
9. Szkolenia. Jako wymiar edukacyjny przy tworzeniu GPR odbyły się dwa szkolenia. Jedno dla pracowników Urzędu Miasta w Sejnach – przeprowadzone w dniu 24.02.2017 r. Zaprezentowane zostały podstawowe zagadnienia i uwarunkowania prawne sporządzania GPR. Drugie dla przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Włączaniu interesariuszy w przygotowywanie Programu służyły też środki graficzne, których zadaniem było otrzymanie spójności formy graficznej przekazu związanego z GPR. Ujednolicenie komunikacji w ramach przygotowywania GPR obejmowało m.in. takie elementy jak:

1. Plakaty informujące o głównych wydarzeniach, w tym konsultacjach społecznych, warsztatach przyszłościowych, badaniach ankietowych in.
2. Ogłoszenia na stronę www Urzędu Miasta w Sejnach.
3. Zaproszenia na spotkania w formie e-mailingu.
4. Zaproszenia poprzez stronę Facebook Urzędu Miasta (tzw. baner).
5. Ulotki informacyjne.
6. Identyfikatory ankietów.
7. Notatnik.
8. Layouty prezentacji multimedialnych.

12. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

12.1 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy

W związku z realizacją celów Gminnego Programu Rewitalizacji w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy należy uwzględnić następujące zmiany:

1. Wprowadzenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji do SUKiZP.

12.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji obowiązuje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Został on wprowadzony uchwałą Rady Miejskiej w Sejnach nr XX z dnia XXXX r. Pokrycie terenu rewitalizacji MPZP wynosi 100%, stąd też brak jest konieczności:

1. Wprowadzenia zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w trybie przewidzianym przez *Ustawę z dnia 9 października o rewitalizacji*.
2. Wskazania Miejskowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego koniecznych do uchwalenia.

Planowane w ramach programu działania nie będą powodować konieczności wprowadzania zmian do MPZP.

12.3. Miejskowy plan rewitalizacji

Przeprowadzone analizy obszarów zdegradowanych oraz zaplanowane na nich działania rewitalizacyjne prowadzą do wniosku, że w przypadku GPR Miasta Sejny, brak jest konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

12.4. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na całym obszarze rewitalizacji przewiduje się wprowadzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Konieczność jej wprowadzenia wynika m.in. z konieczności uporządkowania sytuacji własnościowej gruntów w kluczowym, z punktu widzenia polityki mieszkaniowej w obszarze rewitalizacji kwartale zabudowy pomiędzy ulicami: Piłsudskiego i Konarskiego.

Spis ilustracji:

RYSUNEK 2.2.1. OBSZARY KRYZYSOWE W SFERACH: SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, ŚRODOWISKOWEJ, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ I TECHNICZNEJ W SEJNACH W 2016 R.	11
RYSUNEK 2.2.2. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI W SEJNACH.	13
RYSUNEK. 2.3.1. UKŁAD KOMUNIKACYJNY I ZAGROŻENIE HAŁASEM NA OBSZARZE REWITALIZACJI MIASTA SEJNY.	25
RYSUNEK. 2.3.2. ZASÓB ZABYTKOWY NA OBSZARZE REWITALIZACJI MIASTA SEJNY.	30
RYSUNEK. 2.3.3. WIEK BUDYNKÓW NA OBSZARZE REWITALIZACJI MIASTA SEJNY.	31

Spis tabel:

TABELA 3.2.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI MIASTA SEJNY.	9
TABELA 2.2.1. ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERACH: SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, ŚRODOWISKOWEJ, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ ORAZ TECHNICZNEJ W SEJNACH W 2016 R.	10
TABELA 2.3.1. ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SEJNACH.	16
TABELA 2.3.2. PRZYCZYNY DEGRADACJI OBSZARU REWITALIZACJI.	19
TABELA 2.3.3. WSKAŹNIKI PROBLEMÓW W ZAKRESIE ZJAWISK GOSPODARCZYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI W LATACH 2015-2016.	21
TABELA. 2.3.4. OBSZAR REWITALIZACJI A STREFA ZAGROŻENIA HAŁASEM KOMUNIKACYJNYM W SEJNACH.	24
TABELA 2.3.4. DROGI NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SEJNACH WG KATEGORII ZARZĄDZANIA.	27
TABELA 2.3.5. PROBLEMY ZWIĄZANE Z INFRASTRUKTURĄ SIECIOWĄ NA OBSZARZE REWITALIZACJI W 2016 R.	28
TABELA 2.3.6. NEGATYWNE ZJAWISKA W SFERZE TECHNICZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SEJNACH.	29
TABELA. 4.1. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU REWITALIZACJI W SEJNACH.	33
TABELA 7.3.1 POWIĄZANIA CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU CENTRUM I.	68
TABELA 8.1.1. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA SEJNY.	76
TABELA 9.4.1. KOSZTY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI MIASTA SEJNY W LATACH 2017-2027.	79
TABELA 9.5.1. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA SEJNY W LATACH 2017-2027.	80
TABELA 10.1. PODMIOTY WŁĄCZONE W PROCESY MONITORINGU.	82
TABELA 10.2. DANE DO EWALUACJI I OCENY PROGRAMU.	83

Słowniczek:

BDOT – Baza Danych Obiektów Topograficznych

c.o. – centralne ogrzewanie

c.w.u. – ciepła woda użytkowa

EGiB – Ewidencja Gruntów i Budynków

GEZ – Gminna Ewidencja Zabytków

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IRM – Instytut Rozwoju Miast

IZ – Instytucja Zarządzająca

KPP – Komenda Powiatowa Policji

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MPZP – Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

NSP – Narodowy Spis Powszechny

PIT – Personal Income Tax = podatek dochodowy od osób fizycznych

PKW – Państwowa Komisja Wyborcza

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

RPO – Regionalny Program Operacyjny

SP – Szkoła Podstawowa

SUIKZP – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

UM – Urząd Miasta